ANT

Falakaya yatırılan Singer işçileri konuşuyor

Haftalık Dergi • 21 Ocak 1969 • Sayı: 108 • 125 Kuruş

HAYIR İNÖNÜ!

TÜRKİYE NATO'DA KALAMAZ

HAFTANIN NOTLARI

Nixon dönemi

Amerika Birleşik Devletleri'nde bu haftadan itibaren Johnson dönemi kapanmış, Nixon dönemi başlamıştır. Sonbaharda yapılan başkanlık seçimlerini kazanan Cumhuriyetçilerin adayı Richard Nixon'ın beyaz saraya yerleşmesinden sonra Amerika'nın iç ve dış politikasında bazı değişiklikler olması mümkündür. Ancak Amerikan kapitalistlerinin ücretli adamı olan Richard Nixon'ın da bugüne kadar Johnson tarafından uygulanan emperyalist politikada köklü bir değişiklik yapması beklenmemelidir. Aksine, dünyadaki nüfuz bölgelerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan Amerika'nın Nixon gibi kişiliksiz bir politikacının yönetiminde daha da aşırı davranışlara sürüklenmesi sürpriz olmayacaktır. Bu hafta Beyaz Saray'dan ayrılacak olan Başkan Johnson'ın başkanlık dönemindeki insanlık dışı politikayı eleştiren bir yazıyı bu hafta dergimizin 13. sayfasında bulacaksınız.

12 *ocak*

Ortadoğu plânı

■ **İsrail'in 5 Haziran 1967 tarihinde Arap topraklarını işgal etmesiyle başlayan fiili durumun yarattığı Ortadoğu Krizi, ANT'ın geçen sayısında etraflıca belirtildiği gibi, çözümlenmesi gereken uluslararası bir sorun olmak niteliğini muhafaza etmektedir. Sovyetler Birliği, Ortadoğu sorununa bir çözümyolu getirmek amacıyla hazırladığı planı, Ankara Büyükelçisi Smirnov aracılığıyla Başbakan Demirel'e vermiştir. Beş maddeyi kapsayan Sovyet planı, İsrail'in işgal ettiği topraklardan geri çekilmesi, Ortadoğu'da Birleşmiş Milletler Barış Gücü adıyla askeri birlikler bulundurulması, Arap ülkelerinin savaş durumuna son verdiklerini açıklamaları gibi bir çok yeni teklifler getirmektedir. 20 Ocak tarihine kadar Sovyetler'in cevap istediği bu planla ilgili olarak Ankara'da yoğun diplomatik temaslar yapılmaktadır. Dışişleri Bakanlığı'nın bir yetkilisi, «Ortadoğu sorununun çözüm yeri Ankara değildir» şeklinde konuşmuştur. İnönü ise Demirel ile yaptığı bir görüşmeden sonra «Biz bu işe bulaşmayalım» diyerek devekuşu politikasını benimsemiştir.**

Bütçe açığı

■ 1968 bütçesinin 4 milyar lirayı geçen açığını kapatmak üzere hazırlanan ve 500 milyon liralık istikraz tahvili çıkartılmasını öngören kanun tasarısı Millet Meclisi'nde görüşülmeğe başlanmıştır. Millet Meclisi'nde genel mali durum konusunda yapılan görüşmelerden, milletvekilleri, meclise sevkedilen ve bütçeye dahil edilmesi gereken ödenek miktarının 1 milyar 250 milyon lirayı bulduğunu belirterek açıkların gittikçe büyüdüğünü, bunun sonucunun korkunç olacağını söylemişlerdir. Maliye Bakanı Bilgehan ise, milletvekillerinin ödenek artırıcı teklifler getirdiklerini, hazine durumunu böyle göstermenin vatanseverlik olmadığını ileri sürmüştür. Ekrem Alican ise, bütçe açıklarının istikraz ile dahi kapatılamayacağını belirterek «Biz de mi sokaklara dökülüp bu gerçekleri orada dile getirelim?» diye sormuştur.

Rodezya sorunu

■ **İngiltere Uluslar Topluluğu'nun başbakanları Londra'da Rodezya sorununu görüşmek üzere toplanmışlardır. Commonwealth'e dahil Asya ve Afrika ülkelerinin büyük çoğunluğu tarafından desteklenen Zambia Devlet Başkanı Kaunda, zenci çoğunluğunu temsil edecek bir hükümeti işbaşına geçirmek için kuvvete başvurulması yolundaki teklifini bir kez daha tekrarlamıştır. İngiltere Başbakanı Wilson ise, kuvvet kullanılması görüşünü kesinlikle reddetmektedir. Bu toplantının da başarısızlıkla sonuçlanması, İngiltere'nin, başta sözümona sosyalist bir iktidar bulunmasına rağmen, ırk ayrımından yana emperyalist politikada büsbütün vazgeçmek niyetinde olmadığını bir kere daha ortaya koymuştur.**

13 *ocak*

Özel okullar

■ Senato'da özel yüksek okullarla ilgili komisyon raporu üzerinde yapılan görüşmelerde AP şiddetle eleştirilmiş, muhalif senatörler «Bir takım adamların gayrimeşru yollardan milyonlar kazanmasına fırsat hazırlayan AP iktidarının eğitim konusunda da aynı şeyi yapması kadar tabii bir şey olamaz» demişler, lise muadili diploması olmayanların dahi özel yüksek okullara kabul edildiklerini belirtmişlerdir. Tabii Senatör Özgüneş de, «Şu rezaletleri görüp bilip de trajik bir havaya girmemek için insanın profesyonel komedyen olması gerekir» demiştir.

Üniversitelilere dava

■ **İstanbul'daki «işgal» ve «boykot» hareketlerine adı karışan 175 öğrenci hakkında dâva açılmıştır. İstanbul 1. ve 3. Asliye ceza mahkemelerindeki davalardan sanık öğrenciler için istenen ceza beş yıla kadar hapistir. Bu öğrencilerden 114'ü Yüksek Denizcilik Okulu öğrencisidir. Son üniversite olaylarında «rektörlük binasını bastıkları» ileri sürülen ve halen 6'sı tutuklu bulunan 17 öğrenci de «cebir ve şiddet kullanarak görevden alakoymak» suçu işledikleri iddiasıyla 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanacaklardır. Bir yandan yetkililer işgal sonunda meydana çıkan öğrenci isteklerinin haklılığını kabul ederek üniversitede reform yapmak vaadinde bulunurken öte yandan aynı yetkililerin emrindeki savcıların bu haklı istekleri dile getiren öğrencileri mahkemelerde süründürmesi, AP iktidarının nasıl iki yüzlü bir politika izlediğini ortaya koymaktadır.**

14 *ocak*

Şiar Yalçın'a baskı

■ **Nazım Hikmet'in şiirlerini yayınladığı için tutuklanan Nezihe Meriç'e telgraf çeken Koyulhisar Savcısı Şiar Yalçın hakkında, Adalet Bakanlığı'nın emriyle soruşturma açılmıştır. Yalçın, Nezihe Meriç'e çektiği telgrafta «En büyük şairimizin eserlerini neşrettiğiniz için tutuklanmış olmanıza hem üzüldüm, hem kızdım. Fakat yılmayacağız ve tam bir fikir ve yayın ortamının yaratılması için mücadelemize elbirliğiyle devam edeceğiz» demekteydi. Soruşturmayı yürüten Şebinkarahisar Savcısı'na verdiği cevapta Şiar Yalçın, bir kişiye telgraf çekmenin kişi ve haberleşme hürriyetinin kullanılmasından ibaret olduğunu belirterek telgraf çekmenin hangi kanun maddesine göre suç sayıldığını sormuştur. Yalçın, kendisinin değil, telgrafı muhatabına vermeyerek anayasanın tanıdığı haberleşme hürriyetini çiğneyen kişilerin sorumlu tutulması gerektiğini de belirtmiştir.**

A.A.'da lokavt

■ Özel sektör şakşakçısı Dünya Gazetesi'nde işçi haklarının tanınmaması üzerine girişilen grev sona erdikten sonra şimdi de devletin resmi ajansı olan Anadolu Ajansı'nın İstanbul şubesinde, çalışanların zam istekleri karşılanmadığı için greve gidilmiştir. Anadolu Ajansı ile toplu sözleşme görüşmelerini yürüten Türkiye Gazeteciler Sendikası, yine devletin resmi istatistiklerine dayanarak ajansta çalışanların ücretlerine zam yapılması gerektiğini bildirmiş, A. A. yöneticileri, sırtlarını dayadıkları AP iktidarından cesaret alarak işçilerin grevine karşılık lokavta gitmiştir.

15 *ocak*

İran'da terör

■ Tahran'da devletin iç güvenliğine kasıt ve yıkıcı faaliyetlerde bulunmak suçundan yargılanan 14 aydın, 3 ile 15 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılmışlardır. Grubun başı sayılan 29 yaşındaki Bican Cazani 15 yıl hapse mahkûm edilmiştir. Sanıklardan 1949'da kanun dışı ilan edilen Tudeh Partisi ile ilgili oldukları sanılan bazıları, İran'da kışkırtıcı bir komünist grup kurmaya teşebbüs etmekle suçlandırılmışlardır. Suç delili olarak da sanıkların evlerinde ele geçirilen Camus ve Sartre'ın kitapları gösterilmiştir. İran'daki terör üzerine İstanbul'daki İran'lı öğrenciler bir bildiri yayınlayarak «Bütün bunlara rağmen her gün daha fazla bilinçlenen İran halkının Amerika'yı ve onun uşaklarını ülkeden ergeç kovacağına ve İran'ın bağımsız ve özgür bir ülke olacağına inanıyoruz. Zafer, ulusal kurtuluş için bağımsızlık kavgası veren tüm halklarındır» demişlerdir. (İran'daki terör ve Şah'ın gizli polis teşkilatı SAVAK'ın insanlık dışı eylemleriyle ilgili bir yazı bu hafta ANT'ın 12. sayfasındadır.)

Keban'da tasfiye

■ **Keban barajındaki işçilerin giriştikleri grev hareketinin Yargıtay tarafından kanunsuz sayılması üzerine baraj inşaatını yürüten Fransız C.C.I. ve İtalya İmpregilo şirketleri 1300 Türk işçisini birden tasfiye etmişlerdir. Böylece, yabancı şirketler boğaz tokluğuna çalıştırdıkları doğulu işçilerin haklarını vermedikleri gibi bu kış kıyamette binlercesini kapı dışarı etmektedir. Gaddarca yapılan bu tasfiye karşısında sorumlu Türk makamları hiçbir müdahalede bulunmamakta ve Keban'da sömürü daha azgın bir biçimde sürdürülmektedir.**

Hitler' vari

■ Son zamanlarda SS özentisi komandolarıyla dikkati çeken CKMP'nin olağanüstü kongresi 8 Şubat'ta Adana'da toplanacaktır. Partinin adının faşist niteliğini ortaya koyacak şekilde değiştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Genel Sekreter Erkovan'ın açıkladığına göre teklif edilen isimler arasında en fazla Milli Hareket Partisi adı üzerinde durulmaktadır. Kongreden sonra, Başbuğ Türkeş'in partisinin faşist eylemlerine daha da hız vereceği anlaşılmaktadır.

Barut fıçısı Kıbrıs

■ **Kıbrıs davasında milli bir politika tesbiti için iki milletvekili tarafından verilen önerge üzerine Millet Meclisi'nde genel görüşme açılması kararlaştırılmıştır. Genel görüşme 22 Ocak günü yapılacaktır. Önergelerin gündeme alınıp alınmaması konusunda yapılan görüşmelerde, Kıbrıs'ın «patlamaya hazır bir barut fıçısı» olduğu belirtilmiş, TİP grubu adına konuşan Behice Boran da, önergelerin bir yıl bekletildiğini hatırlatarak «İngiltere, Adadaki üslerini nükleer başlıklarla donatmak istemektedir» demiştir.**

Sovyetler'in uzay başarısı

Sovyetler Birliği geçen hafta uzayda ilk kozmik istasyonu kurarak, uzay yarışında bir kere daha Birleşik Amerika'nın önüne geçmiştir. İki gemi ve dört kozmonotlu uzay denemesinin son safhasında Soyuz - 4 ve Soyu - 5 gemileri uzayda birleşerek ilk «kozmik istasyonu» meydana getirmişler, daha sonra Kozmonot Kurunof ile Yeliseyev uzayda yürüyerek diğer araca geçmişlerdir. Bu deneme hem uzayda kaybolan kozmonotların kurtarılmasını mümkün kılmış, hem de aya ve diğer gezegenlere kademeli olarak gitmek üzere bir uzay istasyonu kurulmasını sağlamıştır. Bundan sonra Sovyetler'in aya ve diğer gezegenlere insan göndermesi beklenmektedir. Bu denemenin başarıya ulaşması Amerika'da panik yaratmış, Apollo Programı Müdürü Phillips, bundan sonra Sovyetler'in uzayı bir askeri manevra alanı olarak kullanabileceklerini ve dünyanın herhangi bir noktasını tepeden inme bombalayabileceklerini söylemiştir. Resimde başarılı denemenin kozmonotlarından ikisi, Vlademir Shatalov ve Georgy Beregovoi görülmektedir.

16 *ocak*

Melih Köknel olayı

■ Türk milli eğitimini tam bir keşmekeşe sokan Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem, keyfi tasarruflarının en son örneğini Yıldız Teknik Okulu öğretim üyelerinden Melih Köknel'i hiçbir rapora dayanmadan ve hiçbir yetkiliye danışmadan görevinden uzaklaştırmak suretiyle vermiştir. Bakan, ayrıca, teşkilat kanunları çıkmadığı için 36 gündür boykot yapmakta olan Yıldız Teknik Okulu'nu da süresiz olarak kapatmıştır. Bakan, Melih Köknel'in «görevini yapmadığı» gerekçesini ileri sürmektedir. Okul Müdürü Adnan Ergeneli yaptığı açıklamada, Ertem'in okul kapatma yetkisi olabileceğini, ancak Köknel'in durumu ile ilgili kararı ancak kendisinin alabileceğini belirtmiş ve bakanın Köknel'i görevden uzaklaştırırken kendisine danışmadığını açıklamıştır. Anlaşıldığına göre, Melih Köknel, 14 Aralık'ta düzenlenen bir forumda ülke sorunlarına değinen bir konuşma yaptığı için, AP milletvekili Selahattin Güven'in jurnali üzerine görevinden uzaklaştırılmıştır. AP, Yıldız Teknik Okulu'ndaki devrimci ve anti - emperyalist gençlik hareketini ezmek için bir kaç öğrenciyi ayartarak Hür Düşünce Kulübü adı altında sağcı bir örgüt kurdurmağa kalkışmıştır. Düzmece örgüt ayrıca öğrenciler adına Ankara'ya bir heyet göndermişse de, Akşam ve Gündüz Yıldız Teknik Okulu'nun bütün dallarındaki talebe cemiyetleri ve birlikler, öğrencilerin gerçek temsilcisi olan 11 kişilik bir heyeti Ankara'ya göndermişlerdir.

17 *ocak*

TİP - AP çatışması

■ **Millet Meclisi'nde Singer Olayı ile ilgili gerçekleri ortaya koyan TİP milletvekilleri ile AP'liler arasında çatışmalar olmuştur. Olay yerinde incelemeler yapan İstanbul Milletvekili Sadun Aren, işverenin fabrikayı esir kampı haline getirdiğini, toplum polisinin işçileri insafsızca ve bunharca dövdüğünü, polis merkezinde falakaya çektiğini açıklamıştır. Bunun üzerine Devlet Bakanı Seyfi Öztürk, TİP'i, Singer grevinin tertipçisi ve tahrikçisi olmakla suçlamış, İşçileri Bakanı Sükan da «Grevi düzenleyen Maden İş Sendikası yöneticileri TİP'lidir. Dolayısıyla grev siyasidir.» demiştir. Bu suçlama üzerine TİP milletvekilleri ile AP milletvekilleri arasında sert tartışmalar olmuş ve başkan vekili Nurettin Ok, Kuas ile Karcı'ya ihtar cezası vermiştir.**

Kitap beraat etti

■ Bir süre önce yayınlanan ve «Türklüğe ve islamlığa hakaret» ihtiva ettiği gerekçesiyle Erzurum Sulh Ceza Mahkemesi kararıyla toplatılan Gürcüstan isimli kitap, İstanbul'da yaptırılan bilirkişi incelemesi sonunda suçsuz görülerek serbest bırakılmıştır.

Sol kazandı

■ **Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Talebe Cemiyeti seçimlerini Toplumcu Grup adıyla seçime katılan sosyalistler sağcı ve sosyal demokrat güçlere karşı ezici bir çoğunlukla kazanmışlardır. Kongrede, emperyalistlerin tarım kesiminde oynadığı oyunlar da açığa çıkarılmıştır.**

18 *ocak*

Görüşme başlıyor

■ **Büyük anlaşmazlıklara sebep olan müzakere masası şeklinin tesbitinden sonra Vietnam Sorununa çözümyolu bulmak üzere dörtlü barış görüşmeleri Paris'te başlamıştır. Vietnam resmi radyosu, barış görüşmeleri devam ederken Vietnam halkının mücadeleye devam edeceğini belirterek «Unutmamalıyız ki, savaşın son 15 dakikası, en kritik ve hayati dakikalardır. Amerikalılar ve yardımcıları kukla Saygon rejimi tamamen yenilinceye kadar savaşa devam etmeliyiz.» demiştir. Bilindiği gibi, Paris görüşmelerine Kuzey Vietnam, Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi, Amerika ve Saygon temsilcileri katılmaktadır.**

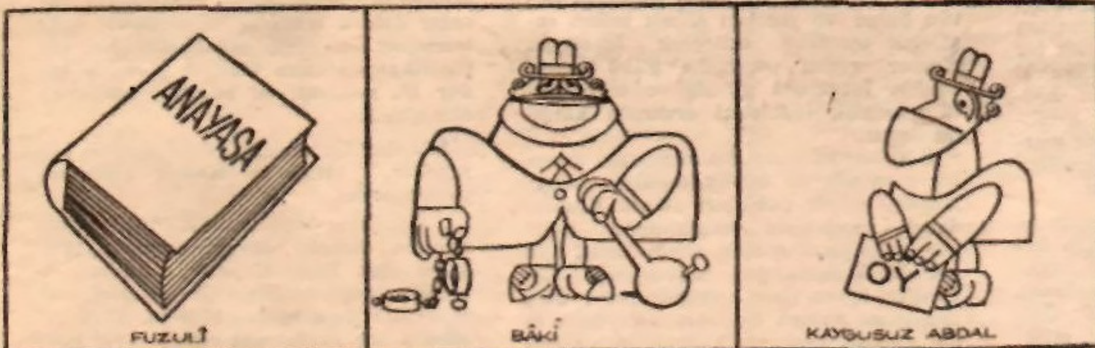
Tavzih

■ Ant Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne İstanbul 17/12/968 tarihli 103 sayılı Derginizin 2 ci sahifesinin 14 aralık sutununda Alkılıç'a baskı başlıklı çıkan yazı hakikata uymamaktadır. Şöyleki: Komünizm propağandasından Toptaşı cezaevinde hükümlü bulunan Şadi Alkılıç'ın bakiye cezası ceza infaz kurumları ile tevkif evlerinin yönetimine ve cezaların infazına dair tüzük ile ceza ve tevkifevleri iç yönetmeliği hükümleri dairesinde infaz edilmektedir. Hükümlünün cezasının infazında Adalet Bakanlığından herhangi bir telkin ve savcılığımızca da bir etki ve baskı mevcut değildir. Keyfiyetin Basın kanununun 19 cu maddesi gereğince tavzihan neşrini rica ederim. 10/I/1969 Osman Mikdat Kılıç Üsküdar C. Savcısı

GÖZ GÖRE
YALÇIN ÇETİN

"İŞÇİ, GENÇLİK ELELE"

"KOMÜNİST PARMAĞI"

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Hayır İnönü, Türkiye NATO'da kalamaz!

Hem Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası izlemeyeceğiz, hem de NATO'da kalacağız... Neresinden bakılırsa bakılsın çarpıklığı sırıtan böyle bir mantıkla, Türkiye'nin bilinçli anti - emperyalist güçlerini daha fazla oyalamak, aldatmak mümkün değildir, bu mantığın sahibi bir çok devrimcinin anti - emperyalist safta görmek istedikleri İnönü olsa dahi... Bir kere, Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası takip etmemek ne demektir? Niçin böyle bir uyarmaya gerek duyulmuştur? Eğer düşmanlık ***politikası izlenmemesi gereken Birleşik Amerika halkı ise,*** **hiç kimsenin itirazı olamaz. Halkların kardeşliğini, dayanışmasını esas sayan insanlar için, nasıl Sovyet halklarına, Küba halkına, Vietnam halkına, Kongo halkına, Yunan halkına düşmanlık beslemek söz konusu değilse, Birleşik Amerika halkına karşı da Türk halkının düşmanlık duyguları beslemesi düşünülemez. Ama, Türk halkından, kendisini iliklerine kadar sömüren Wall Street kapitalistlerine ve onların kuklası durumunda bulunan Washington bürokratları ile Pentagon şahinlerine karşı dostluk göstermesini beklemeğe hiç kimsenin hakkı yoktur. Hele hele Amerikan kapitalistlerine, silahlı kuvvetlerine ve CIA ajanlarına Türkiye'nin kapılarını ardına kadar açan bir İnönü'nün Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık beslememekten söz etmesi, en azından, Türk halkına hakarettir.**

Türk halkının bugün en büyük düşmanı Birleşik Amerika'dır ve bu düşmanlık, İnönü gibi Osmanlı tipi politikacıların ikiyüzlü tutumlarından dolayı gün geçtikçe daha da şiddetlenmektedir. Türk halkı bugün en bilinçli güçleriyle, işçisiyle, genciyle, aydınıyla Amerikan emperyalizmine karşı savaş ilan etmiştir. İşte son günlerin olayları: İstanbulda Amerikan sömürüsüne karşı canları ve kanları bahasına savaşan yürekli Singer işçileri, *Ankara'da CIA ajanı Komer'in arabasını ateşe* veren üniversite gençliği... Hakkını vermek şöyle dursun haysiyetini dahi ayaklar altına almağa kalkışan Amerikan kapitalistinin karşısında Türk işçisi boynunu büküp susacak mıdır? Türkiye'nin başına yeni felâketler hazırlamak için geldiği sabit olan CIA ajanı Komer'in Amerikan bayrağını dalgalandırarak bir ilim ocağına küstahça girmesi karşısında milliyetçi ve sosyalist Türk gençleri duracak mıdır? İşte ODTÜ gençliği, yayınladığı DİRENİŞ gazetesinde haykırıyor: **«Komer'in arabası yakılır. Bu suç değildir. Kırk kere gelse, kırkında da yakılır. Biline ki, Amerika dostlukla değil, zorbalıkla buradadır. Komer'in arabası yakılır. Bu meşru savunma hareketidir. Çünkü Amerika dost değil, düşmandır!»** Amerika gibi kahpe bir düşmana karşı Türk halkının savaşını durdurmağa İnönü'nün dahi gücü yetmeyecektir.

Sonra ne demektir Türkiye'nin NATO'da kalması? Türkiye'yi ateş hattına süren, 35 milyon metre kare Türkiye toprağını Amerikan bayraklarının gölgesinde bir sömürge toprağı haline getiren, Amerikan sermayesinin sömürüsünü sürdürmesi için 50 binden fazla Amerikan askerini, Amerikan jetlerini, Amerikan füzelerini Türk topraklarında yuvalandıran, bütün sı*nır komşularımızı*** **ve** ***Ortadoğu*** **halklarını Türkiyeye düşman ettiren bu NATO değil midir? Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlık gütmemekten söz eden İnönü farkında değil midir ki, NATO sosyalist ülkelere, ulusal kurtuluş savaşı veren halklara düşmanlık esası üzerine kurulmuş saldırgan bir paktır. Bütün sınır komşularını, sosyalist ülkeleri, Ortadoğu ülkelerini Türkiye'ye düşman ettiren bir paktta kaldığı sürece Türkiye'nin** «Amerika'nın ileri karakolu» **olmaktan kurtulup komşuları ile barışçı ilişkiler kurması mümkün olabilir mi? Hayır İnönü, Türkiye NATO'da kalamaz, kalmamalıdır. İnönü'lere, Demirel'lere, Kurdaş'lara rağmen Türk halkı Amerika'ya ve Amerikancılara karşı kutsal savaşını sürdürecek, 46 yıl önce İtalyan'ı, Fransız'ı, Yunan'ı kovduğu gibi Amerika'yı da ergeç kovacaktır. NATO'yu kovacaktır. Türkiye NATO'da kalmayacaktır!**

İnönü NATO'yu hangi hesaba dayanarak savunuyor?

İSTENMEYEN ADAM KOMER YEŞİLKÖY HAVAALANINDA
— CIA'nın senaryosunu Türkiye'de sahneye koyan adam! —

Birleşik Amerika'nın CIA'dan icazetli Büyükelçisi Robert Komer, geçen hafta İstanbul seyahatiyle provokasyonlarına devam ederken, Ankara, Ortadoğu'da gerginliğin artması ve Türkiye'de anti - Amerikan hareketlerin şiddetlenmesi nedeniyle yoğun bir siyasi faaliyete sahne olmuştur.

Türkiye üzerinde, biri NATO çerçevesinde, diğeri de Amerika'nın Ortadoğu'daki çıkarları çerçevesinde iki büyük oyun oynanmaktadır.

NATO çerçevesindeki oyun, Amerika'nın uluslararası jandarma örgütüne Türkiye'yi daha sıkı bağlarla bağlamak ve yükümlülüklerini artırmak amacı gütmektedir. Nitekim Türkiye adına Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu ile Genelkurmay Başkanı Cemal Tural'ın katıldığı NATO Savunma Bakanları Komitesi'ne NATO için hazırlanmış **«Beş yıllık askeri planlama»** adı altında yeni bir plan sunulmuştur. Bu plana göre, iktisaden az gelişmiş ülkelerin orduları da, pakt içindeki diğer ülkelerin seviyesine getirilecektir. Yani, NATO'nun iktisaden en az gelişmiş ülkesi Türkiye'nin Amerikan çıkarları uğruna silahlandırılması faaliyetine hız verilecektir.

Ortadoğu'da ise kuvvet dengesinin Sovyetler Birliği lehine değişmekte olması, Amerikan kapitalistlerini iyiden iyiye telaşlandırmıştır. Arap ülkelerindeki petrol rezervlerini kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya kalan petrol tröstleri yeni Nixon yönetimini, İsrail'e Amerikan desteğinden vazgeçirmeğe çalışmaktadırlar. Buna karşılık, yahudi sermayesi İsrail'in desteklenmesinde ısrar etmektedir. Bu açmazdaki Amerika'nın Arap dünyasını ikiye bölmek için Sovyet aleyhtarı Arap yönetimlerini Bağdat Paktı misülü bir İslam Paktı içinde bir araya getirmek ve Türkiye'yi de bu pakta katmak hesabında olduğu söylentileri kuvvetlenmektedir.

İşte böylesine karışık bir ortamda, son günlerde Amerikan misyonu ile ve iktidarla pek içli dışlı görünen CHP Lideri İnönü, Demirel tarafından da benimsendiği anlaşılan dış politikasını kesin çizgilerle ortaya koymuştur:

— Dış politikada, türlü ihtimaller içinde politikamızı tesbit etmişizdir: «NATO'da kalacağız,» «Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'ya karşı düşmanlık politikası takip etmeyeceğiz...»

Ancak, İnönünün hem Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlık politikası izlememekten söz edip, hem de NATO'da kalmakta direnmesi kolay izah edilir bir düşünce değildir. **Artık inkâr kabul etmez bir gerçektir** ki, NATO, Amerikan çıkarlarını korumak için **«sosyalist ülkelere düşmanlık»** esası üzerine kurulmuş saldırgan bir paktır. Böyle saldırgan bir pakt içinde yer alan ve NATO'ya karşı yükümlülükleri her geçen gün biraz daha artırılan bir Türkiye'nin dengeli politika izlemesini beklemek mümkün değildir.

Bu gerçeği daha iyi anlayabilmek için NATO'nun son aylarda çevirdiği manevralara kısaca bir göz atmak lâzımdır. Zira, Ortadoğu'da dengeyi sağlamak için Sovyet gemilerinin Akdeniz'e çıkışının NATO hesabına geniş ölçüde istismar edilmektedir.

İngiltere'de yayınlanan Labour Monthly Dergisi'nin Ocak 1969 sayısında Sovyet savaş gemilerinin Akdeniz'e geçişi ve NATO'nun durumu ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

«Aslında gerçek tehdit, yıllardan beri Akdeniz'de tek Sovyet gemisi yokken, Amerika'nın 6. Filosu'ndan geliyordu. 1957'de NATO saldırgan gücü Suriye'yi tehdit etmiş, 1958'de NATO denizcileri Lübnan'a çıkartma yapmış ve NATO topları İngilizlerin Ürdün'e asker indirmelerini desteklemiştir. 1957'de Doğu Akdeniz'deki NATO manevraları, İsrail'in Arap devletlerine saldırmasında ve Yunan generallerinin askeri darbe yapmasında teşvik edici rol oynamıştır.

Kaldı ki, Amerikalılar, Sovyet tehdidi altında bulunanlar da dahil, hiçbir Akdeniz ülkesi tarafından davet edilmemiştir.

Akdeniz'de Sovyet donanmasının NATO tarafından hoş karşılanmamasının nedeni, Sovyetler'in Mısır, Suriye, Cezayir ve başka devletlere, Asya ve Afrika ülkelerine bilgin, tekniker, eğitimci vermesi, makina, malzeme ve ham madde yollaması ve ekonomik ve kültürel kalkınmalarına yardımcı olmasıdır.

Sovyet Rusya bu yardımı kendi gemileriyle yollamaktadır. Ve son zamanlarda bu gemilerini savunma ihtiyacını duymuştur. Ama NATO propagandacılarına, örneğin The Guardian'ın savunma muhabirine bakarsanız, «bu memleketlerin özgürlüğüne el atılmaktadır.»

NATO'nun nazarında, bu devletler, yoksulluk çekerken, tek ürün veren hastalıklı ekonomileriyle, batılı kuvvetlerin kışlalarının gölgesinde, batı kuvvetlerinin uçak ve gemilerinin tehdidi altında gerçek şekilde özgürdüler!

Sovyetler'in «sözümona meydan okuması»**na karşı basında, parlamentoda, radyo ve televizyonda çeşitli ikiyüzlü taktikler kullanılmıştır. Varşova Paktı kuvvetlerinin Çekoslovakya müdahalesinden sonra haftalarca Yugoslavya'nın da Sovyet istilasına uğrayacağı yolunda kampanya sürdürülmüştür. The Observer 24 Ocak'ta Yugoslavya'da tüm yedeklerin askere çağırıldığını, 17 - 65 yaş arasındaki her Yugoslavın savaş halinde hangi görevi yerine getireceklerinin tebliğ edildiğini bildirmiştir. Ancak aynı gece Reuter'in Belgrad muhabiri bu haberlerin asılsız olduğunu, Yugoslavya'da olağanüstü durum olmadığını, sınırlarda askeri harekât ve yığınak yapılmadığını açıklamıştır.**

O sırada buna paralel bir feryad daha kopmuştur: «Romanya tehdit ediliyor!» **Ama yalan balonu çabuk sönmüştür. Avusturya ve Finlandiya üzerinde de aynı oyun oynanmış, ancak çok geçmeden bunlar da fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Malta Adası'nda bir NATO üssü kurulması teklifi de Malta'lılar tarafından şiddetle reddedilmiştir.**

Bütün bu fiyasko ile sonuçla-

Geçlik direniyor: «Honço, defol!»

Ankara'da vatanperver Türk gençleri yurtlarının bağımsızlığını Amerikan casuslarına karşı savundukları için hapishanelerde süründürülürken bir numaralı Amerikan casusu Komer kışkırtma faaliyetine devam ederek geçen hafta İstanbul'a gelmiş ve olağanüstü güvenlik tedbirleri altında karşılanmıştır.

Öğrencileri tevkiflerle yıldırıp anti - emperyalist mücadeleyi sindirmek ve sosyalist akımı frenlemek için terör havasına giren Demirel iktidarı, bütün çabalarına rağmen duruma hakim olamamıştır. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin bir aylık tatile girmesi yolundaki Akademik Konsey kararının Danıştay'ca bozulması üzerine tam bir bozguna uğrayan Amerika — Demirel — Kurdaş üçlüsü, üniversitenin açılmasını mümkün olduğu kadar geciktirebilmek için çeşitli tertiplere başvurmuş, nihayet 24 Ocak'ta üniversiteyi tekrar açmak zorunda kalmıştır.

Bu arada öğrenci avına devam edilmiş, ilk anda dokuz sanık için kesilen tevkif müzekkerelerinin sayısı 14'e çıkartılmış, bir çırpıda tutuklanan öğrenci sayısı 10'a yükseltilmiştir. Üniversite disiplin kurulunun tesbit ettiği listede bulunan öğrencilerin tutuklanmasına girişilirken, olaylarla ilgili olarak Sosyalist Fikir Kulübünce yayınlanan bir bildiriyi dağıtan üç öğrenci daha tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir.

Haklarında tutuklama kararı olan öğrencilerden bir kısmı ise gazetecilerle yaptıkları gizli görüşmede, **«Kurdaş istifa etmedikçe teslim olmayacağız»** demişlerdir. Bu gençler yayınladıkları birdiride **«Olay, Komer ve Amerikancı Kurdaş tarafından tezgâhlanmıştır. Gerçek sorumlu ve suçlu, bizleri, ODTÜ öğrencisini, Türk halkını tanıma yeteneğinden yoksun Kurdaş'tır. Bugün bizi açıkça satmaya kalkan Kurdaş'ı rektör adıyla anmıyoruz. Anmıyacağız. Savaşımız hâlâ rektörlük taslayan bu Amerikan uşağını ve onun gibileri tasfiye edene dek sürecektir!»** demektedirler.

Makam otomobilinin yakılmasından sonra geniş çapta bir nabız yoklamasına girişen ve bu arada Türk basınında çıkan Amerika ile ilgili bütün haber ve yazıları sabah erken saatlerde tercüme ettirerek inceleyen Komer, geçen perşembe günü askeri uçakla İstanbula gitmiş ve olağanüstü güvenlik tedbirleri arasında karşılanmıştır.

Komer'in gelişi İstanbul'daki gençler arasında da büyük tepkiyle karşılanmış, şehrin caddeleri **«Katil Komer, defol»** yazılarıyla donatılmıştır. Polis gençlerin protestosuna engel olmak için her türlü zorbalığa başvurmuş, Levent'te öğrencilere tabancalarla ateş açmıştır. Ayrıca Bahadır Azyüksel'in de gözünü tabanca kabzasıyla patlatmıştır. Diğer gençlerin de şakaklarına tabanca dayıyan polisler galiz küfürler savurarak işkence etmişlerdir.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde arabası yakılan Komer'in, İstanbul'da bulunduğu sırada da, İstanbul Teknik Üniversitesinde büyük boy resmi ve bir de Amerikan bayrağı gençler tarafından yakılmıştır. Teknik Üniversiteli gençler ayrıca yaptıkları basın toplantısında **«Amerikan Büyükelçisi Honço (katil, işkenceci) Komer'in İstanbul'a gelişi ODTÜ'nde doğurduğu olaylar üzerine söylenilenleri doğrulamaktadır. İstanbul'a geldiği gün, araya sokuşturulmuş bir kaç tavlama ziyareti dışında yaptığı ziyaretler «Amerikan işadamları» adı altında saklı olan CIA ajanları ile görüşmekten başka bir şey değildir. İşbirlikçisinin üniversitesinde arabasının yakılmasından sonra tedirgin pozlarla İstanbula gelen, ancak çarşamba günü yürüyüşümüz olduğunu duyup gelişini perşembeye erteleyen Komer, hiçbir tepkiyle karşılaşmadan dolaşmasının, etrafındaki kasalar dolusu frukolar ve sivillerle sağlandığını sanıyorsa aldanmaktadır. Bir pasifikasyoncunun bilmesi gereken şudur ki, sessizlik en büyük tuzaktır»** demişlerdir.

İstanbul Üniversitesi bahçesine de öğrenciler, **«İtler ve Komer giremez»** yazmışlardır.

Gençliğin bir numaralı emperyalizm ajanına direnişi devam ederken iktidarın başı Demirel parti grubunda, o kendine özgü mantığı ile gençleri suçlayarak **«Şunu herkes bilir ki, Türk tarihinin her sayfasında elçiye zeval yoktur yazılıdır. Şu da herkesçe bilinmelidir ki, Türkiye'nin dış itibarı ile oynamaya kimsenin hakkı yoktur»** demiştir.

Ancak Demirel de şunu bilmelidir ki, elçiye zeval yoktur, fakat casusa her yerde her zaman zeval vardır. Komer de, bir Amerikan casusu olarak Türk gençliğinden daima hakettiği muameleyi görecektir.

GENÇLER KOMER'İN RESMİNİ YAKIYORLAR
— Elçiye zeval olmaz, ama casusa olur! —

nan koruma tekliflerinin dışında bir de gündelik korku verici söylentiler çıkartılmıştır. Bunlardan en önemlisi, Cezayir'in Mers-el-Kebir limanında Rusların bir deniz ve hava üssü kuracağı söylentisi çıkartılmış olmasıdır. *The Times'in* diplomatik muhabiri 11 Ocak'ta «Paris bu konuda endişe içindedir» diye yazmıştır. İki gün sonra da aynı gazetenin başyazısında Rusların Fransızların özel rezervlerine göz diktiği balonu uçurulmuştur. Daha sonra «Rusya zehirli gaz savaşına hazırlanıyor» propagandası geliştirilmiştir. Ancak bu balonlar da çok geçmeden patlamıştır.

Bütün bu örnekler şu gerçeği ortaya koymaktadır ki, Avrupa kamuoyu, yirmi yılın en büyük hilesini yutturmak için yalan dolu bir propagandaya boğulmaktadır.

Amaç, NATO'yu devam ettirmektir. NATO'yu devam ettirmek içindir ki, temmuz ayında Sovyetler'in yaptığı silahsızlanma teklifi NATO hükümetleri tarafından reddedilmiştir.

Yakındoğu ve Akdeniz'deki Sovyet gemilerinin varlığını protesto etmelerine rağmen, Sovyetler'in bölgesel silahsızlanma teklifinden vebadan kaçar gibi kaçmaktadırlar. Silahsızlanma istemiyorlar, Avrupa problemlerinin barış içinde halledilmesini istemiyorlar, istedikleri Avrupa'da gerginliği muhafaza etmektir. Çeşitli yalanlara ve tahriflere dayanarak NATO'yu savunma ve kuvvetlendirme kampanyasının ardındaki gerçek budur. Neden? Çünkü NATO yöneticilerinin tek istekleri, 1917'den bu yana içeriden ve dışarıdan bir türlü yıkamadıkları sosyalist devletleri bir gün yıkmaktır. İşte bu nedenledir ki, Batı Alman emperyalizminin kurulmasına da yardım ediyorlar!»

Labour Monthly'nin bu yargılarını doğrulayacak bir başka gelişim de, bu hafta başında onbinlerce Amerikan askerinin iştirakiyle Çekoslovakya sınırında büyük bir askeri manevraya girişilmiş olmasıdır.

Çıplak gerçek ortada iken bir parça izan ve insaf sahibi olanın, hem NATO'da kalmaktan söz edip, hem de Sovyetler'e karşı düşmanlık gütmemek edebiyatı yapılmasını kabul etmesi mümkün değildir.

İşte bu çıplak gerçeği gördükleri içindir ki, Fransa çok önceden NATO'dan uzaklaşmıştır. Sovyetler'e en az Türkiye kadar yakın bulunan bir Kanada bir yıla kadar NATO'dan çıkmayı düşündüğünü bildirmiştir. Danimarka'da NATO'dan çıkma eğilimi kuvvetlenmektedir.

Bu gerçekleri İnönü gibi kurt bir politikacının bilmemesi düşünülebilir mi? İnönü bilir, fakat anti - emperyalist gençlere karşı çıkmak, CIA ajanı Komer'i savunmak, NATO üstüne söz söyletmemek, kendisinin kısa vadeli çıkarları için gereklidir. Zira 12 Ekim'de genel seçimler vardır. 1950 öncesinde Türkiye'nin kapılarını Amerikan emperyalizmine ardına kadar açan İnönü'nün 12 Ekim seçimlerinde partisini hiç değilse bir koalisyonla iktidara getirebilmesi ve iktidarda kalması, ancak ve ancak Amerika'nın tasvibine bağlıdır. İnönü'nün, gerek olağanüstü gezici büyükelçi McGhee ile, gerekse ayağına kadar gittiği CIA ajanı Komer ile yaptığı görüşmelerde partisi adına Amerika'ya bir takım garantiler verdiği bilinmektedir. Ecevit'in Amerika ile çıkarbirliği halindeki özel sektörcülere de garantiler verdiği bilinmektedir.

Kısa vadeli politik çıkarlar peşinde koşan İnönü'nün ve takımının, Türkiye'yi ateşin tam ortasına atan bir NATO'yu savunmasına hiç şaşmamalıdır. Unutulmamalıdır ki, böyle kısa vadeli hesaplar uğruna 1950'den önce Amerika'yı Türkiye'ye sokan da,

ikili anlaşmaları imzalayan da, 1960 sonrasında dahi barış gönüllüsü adı altındaki CIA ajanlarına kucak açan da hep aynı İnönü'dür...

Huylu huyundan vazgeçecek değildir!

DiYET

Samim KOCAGÖZ

Ey Mehmed Kemal kardeşim! Doğrusu senden beklemezdim... Nasıl yazdın o çelişkilerle dolu, haksız suçlayıcı yazını? ANT'ın 14 Ocak tarihli sayısındaki yazını okurken senin adına, kendi adıma çok üzüldüm; öfkeden bütün gece uykum kaçtı. «Ağulu Şerbet» başlıklı yazın gerçekten pek ağulu olmuş. Sonra düşündüm, yazı tüm senin fikirlerin, suçun değil. Bu yazıda söylediklerin belli bir çevrenin yıllardır istediği diyetin körü körüne, düşünmeden, iki yakaya bakmadan tekrarlanması. Diyet sorununa yine döneceğim. Şimdi yazını elifi elifine ele alalım:

TİP'in Kurultayına gelen —hangisine belirtmiyorsun— üç doğulu delege ile oturup konuşmuşsun. Delegeler, «Evet bizler Doğuluyuz, alt yapıyız biz... tabanız... Kim tabandan yanaysa biz ondan yanayız...» demişler. Yazının üst yakasından anlaşıldığına göre, Aybar, tabandan yana olduğu için, doğulu delege yurttaşlarımız da Aybar'dan yana olduklarını söylemişler. Bu deyişlerde bir aykırılık, bir boşluk yok, yok ama nedense sen, delege yurttaşlarımızın Aybar'ı «İybar» olarak teleffuz ettiklerine bakıp alaya alıyorsun. «Aybar, Boran, Aren ve ötekiler iyice anlatmışlar -taban sorununu olacak Mehmed'in kast ettiği- bunlar da anlamışlardı...» diyorsun. Tâ doğudaki yurttaşlara bu kadarcık olsun anlatabilmek, bunun sonunda *sosyalistim dedirtebilmek, küçümsenecek* bir iş mi? Sonra da Nazım'dan bir söz edip (Kerenski kalmış kimlere) diye içinden geçiriyorsun. Bu bir suçlama olsa gerek. Aybar'ı, Boran'ı, Aren'i suçluyorsun. Eğer bu suçlama Aybar'a (İybar) diyebilen yurttaşların «biz sosyalistiz» diyebilecek değin dilleri döndüğünden ötürüyse, çok çok haksızsın. Bundan adı geçen üç arkadaş niçin suçlu olsun? Öğretebilmişler bu kadarcığını. Ve de Can Yücel'in çok yerinde bir deyişi ile (Solduyu) sahibi olmuşlar. Bu sözlerin birkaç yıldır ortalıkta dönen yersiz bir dedikodunun yansıması oluyor: TİP oy için çalışıyor... TİP, AP'ye benzemek istiyor... Sosyalist anlayışta oy kapmaya (tevessül) edilmezmiş... Bunlar aldatmaca lâflar Kemal, bir parti ki Anayasaya uygun kurulmuştur, bir parti ki yasalara saygılıdır, bir parti ki halkı kazanmakla görevlidir; niçin derdini halka anlayacağı biçimde anlatmasın? Niçin halkın dertlerine kulak vermesin de «kitap böyle yazıyor, halktan önce kuramlar gelir...» desin. Kuramları sen, ben, Aybar, Aren, Boran bilir. Sen sen ol, halkı kazandıktan sonra Türkiye'nin olanak ve koşullarına göre kuramları uygula. Mussolini de, Hitler de, Lenin de önce halkı kazandı, sonra kuramlarını uyguladılar. En zor iş «İybar» diyenleri kazanmaktır. Ben, Kurtalan'da kara saplanmış tirende iki gün soğuktan titreyerek bekliyen, Kurultay'a yetişemeyen, yetişemediğinden ötürü de ağlamaklı olan delege arkadaşları da gördüm. Bunlar «İybar»ın kara gözüne birbuçuk ay içinde iki kere bu yolları tepmediler... Bizim yakada Aybar'a «Eybar», doğuda «İybar» denirmiş, bu da dert mi yahu... Alaya alınacak başka şey yok mu ortalıkta... Bu birinci yanlışın, gelelim ikincisine:

Diyorsun ki, «Merkez Yürütme Kuruluna bakıyorum. Bunların kaçı yılların ezalı, cefalı toplumculuğu içinden geçip gelmiştir? Birkaç parti değiştirmiş sendikacılar, birkaç parti değiştiren politikacılar, toprağı geniş olan, fakat toprak ağası olmadıkları ile öğünen toprak sahipleri doldurmuş merkez yürütme kurulunu... Aybar kalmış kimlere?» Şimdi bir soluk alalım Mehmed Kemal kardeşim: Bütün bu suçlamaları bana reva görüyor musun? Merkez yürütme Kurulunda olan benim, otuz yıllık yazarlık ve toplumculuğumdan ufacık bir kuşkun var mı? Benim fikir namusuma bir sözün var mı? Bir satır yaz: Var! diyebilirsen, bütün partili ve partisiz halkın önünde söylüyorum; değil merkez yürütme kurulundan, partiden de istifa ederim. Çünkü: Senin gibi yılların toplumculuğunun ezasını, cefasını çekmiş bir arkadaşa saygım vardır. Ne var ki yılların ezasını çekmiş -sanki biz çekmemişiz- eski sosyalist geçinenler bize saygı göstermiyorlar. Ben, kimim? Aybar kim? Toprak ağası dediğin kişiler kim? Bir de çok büyük soru olacak ama sorayım? Marks'ın sol kolu Engels kim? *Şu bir gerçektir ki, en* az -gerisini bırakalım- yüz yıldır bu memleketin aydınları varlıklı ailelerden gelmiştir çoğunlukla. Nedeni açık, okumak olanağına sahip olmuşlar. Nazım da bir paşazade değil miydi? Sınıfını bir yana itip halktan yana çıkan aydınlardan çok Türkiye'deki sosyalist eylem, halkın içinden çıkıp halka karşı olanlardan kötülük görmüştür. Diğer partiler böylesine mühendisler, avukatlarla dolu... Merkez Yürütme kurulunda bulunan sendikacı arkadaşlar, çeşitli partileri denedikten sonra İşçi Partisi'nde karar kılmışlarsa kötü mü etmişlerdir? Keşke Türk - İş'in yöneticilerinin keseleri, akılları başka işlerde olmasa da TİP'e gelseler, asıl kendi partilerine sahip çıksalar; TİP iktidarı alır... Sosyalistlik insanlara ne gökten zembille iner, ne de anadan doğma nasip olur. Ha... dersin ki, senin gibi bir yazarın ne işi var bir partinin merkez yürütme kurulunda? Yaşar Kemal ne arar? Onu bilmem ama benim bulunmamın nedeni şu: 1968'in son günü, beş saat süren Merkez Yürütme Kurulu toplantısından çıktım. Biraz ayaküstü birşeyler yemek için Ankara'nın o büyük bulvarının bir sokağındaki sandöviççiye girdim. Üç dört delikanlıydı sağ yakamda dikilen. Bana söz attılar: TİP'in Merkez Yürütme Kuruluna bir sürü bostan korkuluğu girmiş... dediler. Mehmed Kemal kardeşim, bu genç arkadaşlara verdiğim karşılığı sana da vereyim: Memlekete saçılan sosyalizm tohumlarını birtakım kargalar eşelemesin diye, birtakım bostan korkuluklarına ihtiyaç hasıl oldu? Fena da olmadı, Parti ayakta duruyor çok şükür. Elâ gözlü, kara gözlü, mavi gözlü sosyalizmden dem vuruyor bir çoğu bizim sosyalistlerin. Hiçbiri partiye yanaşmıyor. Açık açık adlarını vereyim: Hani Doğan Avcıoğlu? Hani İlhan Selçuk? Hepsi başka başka fikirde olunca, TİP'in de kaderi ve kadrosu bu olacak. Bu ülkenin bütün sosyalistleri ayrı kafada. Parti içi birlik de henüz sağlanma yolunda. Neyse ki şimdi bütün öfkeler dağıldı. Şunu iyice kafamıza koymalıyız Mehmed, TİP' yasaların yolundan yürüdükçe, kaderi sonuna değin, bütün Türkiye illerinin delegelerinin elinde olacaktır; hani Aybar'a (İybar) deyenlerin. Halkı aydınlatabildiğimiz, ileri götürebildiğimiz değin sosyalist partiyi ileriye götürebileceğiz... Aybar, elbette (İybar'cılarındır), onların olacaktır. Tersini düşünmek, memleket olanak ve koşullarını zorlamak olur ki asıl o zaman tıkanırız.

Şu eza cefa çekmiş toplumcular, mapusane edebiyatından da vaz geçmeliyiz. Bu kişilerin hizmetleri ve yaptıklarına saygımız vardır ve her sosyalist için (müsellemdir). Ama yararlı oldukları değin olmuşlar, sonra da yasalar elvermediği için durmuşlardır. Bir başka parti olarak ortaya çıkma olanağını ancak memlekette demokrasinin eksiksiz uygulanması zamanında bulacaklardır. İstedikleri partiye girebilme olanağını elbette günü gelince bulacaklardır. Bu olanakları zorlamaktadırlar. TİP de anayasanın ve demokrasinin olanaklarını zorlamaktadır. BENERCİ gibi ölüme gitme değil, TİP'e yararlı olma da değil, ama zararlı olmamak için karışmamalıdırlar. Egemen çevrelere niçin çanak tutalım? Diyet isteniyorsa ve ille de alınacaksa: İyi bilinsin ki TİP'in sadece -Ömer Seyfettin'in hikayesinde olduğu gibi- kolu değil, kellesi de gider. Ağulu şerbet bu olur.

Saldırıyı elçilik erkanı Roma asilleri gibi izliyordu...

Almanya olaylarından büyükelçilik sorumludur

12 Ocak pazar günü Şadi Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto etmek üzere Avrupa Türk Toplumlar Federasyonu Bonn'daki Büyükelçilik binası önünde kanunî bir sessiz yürüyüş düzenlenmiştir. Ancak bu yürüyüş, yurt dışında da zorbalıklarını devam ettiren «milliyetçi» adı altındaki sopalı bir güruh tarafından basılmış, kanlı kavgalar olmuştur. Kanlı çatışmalar Türkiye Büyükelçiliği erkanının gözleri önünde cereyan etmiş ve bu zorbalığa açıkça göz yumulmuştur.

Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu, aşağıdaki bildiri ile olayın içyüzünü ve Büyükelçiliğin sorumluluğunu kamuoyuna açıklamıştır:

«Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu 12 Ocak 1969 Pazar günü Bad - Godesberg'deki Türkiye Büyük Elçiliği önünde cereyan eden saldırıyı kınamakta ve yurt dışındaki işçileri birbirine düşüren kanlı çatışmanın sorumluluğunu Büyük Elçiliğe yüklemektedir.

Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu, Alman resmi makamları ve polisinden izin alarak düzenlediği kanunî sessiz yürüyüşün bir saldırıyla baltalanmasında Büyük Elçiliği sorumlu tutarken aşağıdaki gerekçelere dayanmaktadır:

1. «Yurt dışındaki milliyetçi Türk İşçileri Köln Genel Karargahı» imzasıyla yayınlanan ve bu grubun adı altında otobüs tutarak Büyük Elçiliğe eli sopalı vatandaş getiren grubun elebaşıları, 10 ve 11 Ocak tarihlerinde Büyük Elçilikte, Büyük Elçiyle birlikte toplantı yapmışlardır.

2. «Yurt dışındaki Milliyetçi Türk İşçileri Genel Karargahı» adı altındaki grubun Köln'de herkesçe tanınan iki liderinden biri Sümer AKAT Büyük Elçiliğe bağlı Köln Çalışma Ateşeliğinde memurdur. Yani T. C. Hükümetinin memuru.

3. 12 Ocak tarihinde Büyük Elçilik önünde vuku bulan saldırıda, saldırganlar grubunun safında bulunan «Köln ve Çevresi Türk İşçileri Derneği» Başkanı kanlı olaydan yarım saat önce Büyük Elçilik binasına gelerek, Büyük Elçilik Müsteşarının odasından çıkmış ve daha sonra Elçiliğe 500 m. ötede bekleyen 150 kişilik sözde milliyetçiler grubuna iltihak etmiştir. Adı geçen kavga sırasında kavgacılar arasında onun da bulunduğu görülmüştür.

4. 10.1.1969 tarihli ve «Yurt dışındaki Milliyetçi Türk İşçileri Köln Genel Karargahı» imzalı bildirinin ikinci sayfasında Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu tarafından yayınlanan Almanca duyurudan söz edilmektedir. Adı geçen duyuru, sadece T.C. Bonn Büyük Elçiliğine gönderilmiştir. Bu da Milliyetçiler Karargahının bu duyurudan 10 Ocak tarihinde ve Büyük Elçilikte yapılan toplantıda haberdar edildiğini göstermektedir.

5. «Milliyetçiler» grubu (!) toplumcular grubuna Büyükelçiliğe doğru giden 500 m. uzunluktaki Ute strasse yolunda tam büyük Elçilik binası önünde saldırıya geçmiştir.

6. Günlerden Pazar olmasına rağmen başta Büyük Elçi olmak üzere bütün elçilik erkanı Elçilik binasında toplanmışlar, gladyatörlerin kanlı savaşını seyreden Romalı asiller gibi olayları izlemişlerdir.

7. Büyük Elçilik sayıları az olan Türk Toplumcular grubunun bir saldırıya uğrayacağını bildiği halde gerekli Emniyet tedbirlerini almak için Polis makamlarına müracaat etmemiştir ve olaya engel olacak herhangi bir teşebbüste de bulunmamıştır.

Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu, Büyük Elçiliğin bu tutumunu üzüntüyle kınar ve uğradığı insafsızca saldırı karşısında adli mercilere baş vuracağını bildirir.»

BONN ELÇİLİĞİ ÖNÜNDE TOPLUMCULAR
— Alkılıç'ın mahkûmiyetini protesto ediyorlardı —

Elçiliğin himaye ettiği sözümona milliyetçi zorbaların saldırısına uğradılar...

FKF'nin yeni yöneticileri

Fikir Kulüpleri Federasyonu Kongresinde yeni seçilmiş olan Genel Yönetim Kurulu, 12 Ocak günü Ankara'da yaptığı toplantıda Genel Başkanlığa Yusuf Küpeli'yi, Genel yazmanlığa Mehmet Demir'i, Genel saymanlığa Tunç Çetin'i, diğer merkez yürütme ktrulu üyeliklerine ise Münir Aktolga, Çağatay Anadol, Tuncer Eşsizhan, Ruhi Koç, Mustafa Ulusoy ve Süleyman Çoşkun'u seçmiştir. Ayrıca FKF İstanbul Sekreterliğine de Sıtkı Coşkun seçilmiştir. FKF Merkez Yürütme Kurulu şu bildiriyi yayınlamıştır:

«Merkez Yürütme Kurul ilk toplantısında, Türkiye'deki hakim çelişkinin Amerikan emperyalizmi, işbirlikçileri, feodal kalıntılar ile proleterya ve diğer millici sınıf ve tabakalar arasında olduğu görüşüne varmıştır. Şüphesiz proleterya ile diğer millici sınıf ve tabakalar arasında da çelişki söz konusudur, ama bu çelişki diğeri yanında oldukça zayıf ve öncelikle çözülmesi gerekmeyen bir çelişkidir. Bu nedenle devrimci potansiyeli en büyük sınıf olan proleterya, nihai hedefini, yani sosyalizm hedefini bilerek, ön aşama olan Amerikan Emperyalizmi, işbirlikçileri ve feodal kalıntıların temizlenmesi yolunda diğer bütün millici sınıf ve tabakaları bir araya getirip, tarihi önderliğini yerine getirmek zorundadır. Proleteryanın bu ödevini eksiksiz olarak yerine getirebilmesi için, şüphesiz bütün proleter unsurları kendi örgütü içinde birleştirip, derinliğine bilimsel sosyalizmin öğretisini vererek onu bu öncülüğe hazırlaması gerekmektedir.

Bizler ise bu kavganın gençlik kesimi olarak tüm devrimci gençlik kuruluşlarını Amerikan emperyalizmine ve bilerek veya bilmeyerek onun gençlik arasındaki maşalığını yapan bir avuç komando bozuntusuna karşı kavgaya çağırmaktayız. Son olaylar nedeniyle bu birlik zaten doğal olarak sağlanmıştır. Bundan sonra da Amerikan Emperyalizmi koğuluncaya dek sürdürülecektir. Komando bozuntusu, Amerikanın maşası bir avuç zavallı, hesapsız her saldırılarında devrimci Türk gençliğini karşılarında yıkılmaz bir kale gibi bulacaklardır. Ve zannederiz ki bir daha gelişlerinde polisin koruyuculuğunda kaçmaya dahi fırsat bulamayacaklardır. Bütün bunlara rağmen tekrar söylüyoruz ki bizim esas hedefimiz maşalar değil, Amerika'dır. Bu zavallılar, söyliyecek sözü olmayan Amerikan sermayesi emrindeki bilinçli faşistlerin yarattıkları komando miti etrafında toplanıp, Amerika'nın emrinde devrimci güçlere karşı kullanılmaya çalışılmaktadırlar. Lise eğitimiyle beyni yıkanmış bu zavallı halk çocukları akıllarını başlarına toplamalıdırlar. Attıkları her taş kendi fakir ailelerinin, kardeşlerinin başlarını yarmaktadır. Kendilerini karanlığa kitlediklerini anlamalıdırlar. Cahillikleri de birgün affedilmeleri için yeterli mazeret haline gelmeyecektir.

Kısacası sosyalist gençlik son Fikir Kulüpleri Federasyonu Kurultayında arasındaki yüzeysel anlaşmazlıkları bir yana atıp görüş birliğine vararak, yeni bir kadroyu iş başına getirmiştir. Sosyal pratikte ortaya konan teorinin eylem içinde hatalı yanlarını törpüleyerek, sosyalist gençlik hareketinin giderek sağlam temeller üzerine oturmasını sağlayacaktır. Birbirimizin geçmişteki hatalarına bakarak ileriye dair spekülasyonlara girişmek hareketi baltalamaktır. Hareket kendine uyamayanları bir balgam gibi tükürüp atacaktır.

KAHROLSUN AMERİKAN EMPERYALİZMİ VE ONUN İŞBİRLİKÇİLERİ.

YAŞASIN DEVRİMCİ TÜRK GENÇLİĞİ.

YAŞASIN DEVRİMCİ TÜRK PROLETERYASI.

YAŞASIN AMERİKAN EMPERYALİZMİNE KARŞI ÇIKAN TÜM MİLLİCİ SINIF VE TABAKALAR.»

FKF Merkez Yürütme Kurulu, ayrıca, halen cezaevinde bulunan Vahap Erdoğdu, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarına, ODTÜ olayı nedeniyle tutuklananlara da şu telgrafı çekmiştir: «Aynı kavganın erleri olduğumuzu bildiririz, siz yiğit kardeşimizi sevgiyle kucaklarız.»

VEDAT ARKADAŞA SAYGI DURUŞU

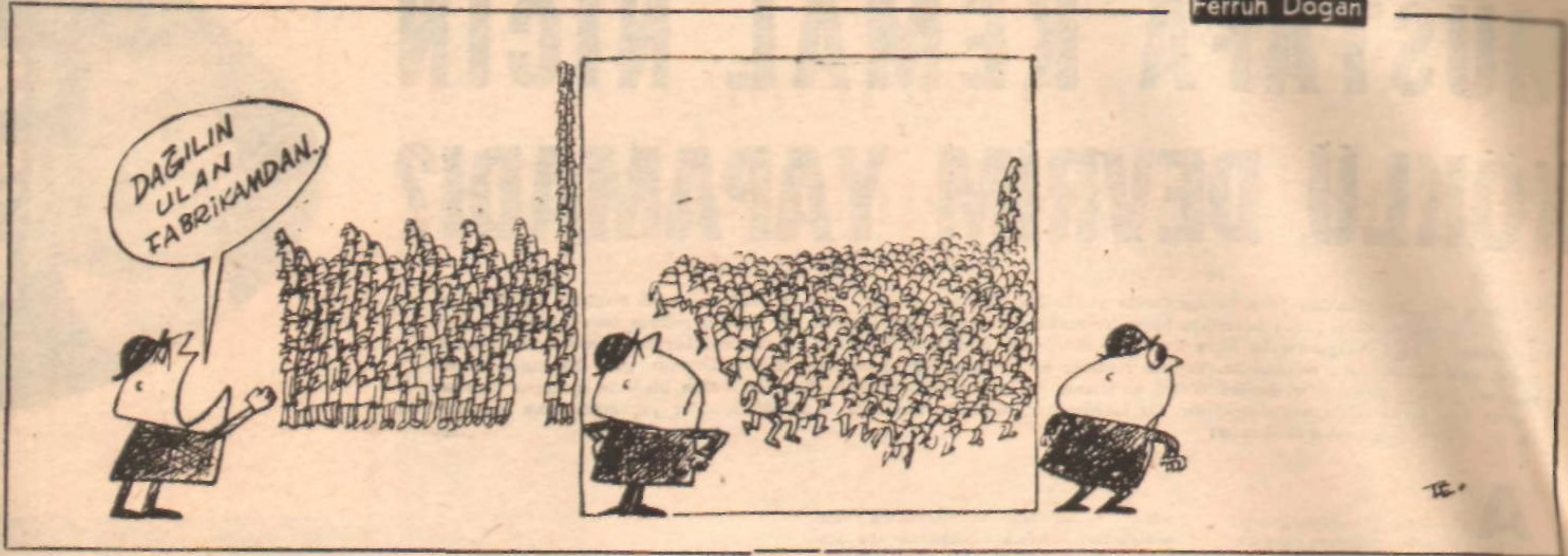
Savaş kavganın son aşamasıdır
Yaratır her insanda
Kendi toprağının yeşilini.
Gözlerimle gördüm,
Vedat arkadaşın kanında
Zincirinden kopan halkalar gibi.

Savaş kavganın son aşamasıdır
İnsan gücünü kuşanarak sadece
Dağlarında umudunu bekleyen
Doğumun ilk çığlığından beri tutsak
Ölümün son çığlığına kadar dövüşen
Milis alaylarının sessiz nöbetçileri
Gözlerimle gördüm,
Vedat arkadaş toprağa yükselirken
Geçtiler, 9 Eylül'deki gibi.

Savaş kavganın son aşamasıdır
Bolivyada bir ağaç denizinde
Uzak sahil fenerleri gibi yalnız
Bir yanıp, bir sönen çadırların ateşleri
Gözlerimle gördüm, kendini çizerken
Vedat arkadaşın direncinde parladı
Bir destanın ilk mısraları gibi.

Bu silah pazarı, bu demir ökçe
Saygonu İstanbul'da ararken
Gözlerimle gördüm,
Kurşunu kendi ölümüne ateşledi
Vedat arkadaşı vurduğu gece.

Şükran KURDAKUL

Fabrika işgali suç mudur?

İbrahim TÜRK

İşçilerin çalıştıkları işyerini zorla işgal ederek diğer işçileri işyerine almama eyleminin yurdumuzda da uzun bir geçmişi vardır. Ama 1968 yılında bu olaylar daha keskin olarak kendini göstermeye başladı. Bu yıl ilkin İstanbul - Bakırköy - Osmaniye'de kurulu Derby Lastik Fabrikası'nın işgali ile sorun kamuoyunda büyük yankı yaptı. İşgal (işi tatil) suçu işledikleri iddiası ile 9 Derby işçisi tutuklandı, sonra tahliye edildi. Arkadan Vehbi Koç'a ait İstinye'de Kurulu Kavel Fabrikasında işgal olayları oldu. Ve nihayet Singer işgali...

İşçileri bu ağır suçu işlemeye zorlayan nedenlerin bilinmesi oldukça önemlidir. İşverenler genel bir alışkanlık içinde, işçiye karşı olan davranışlarını ya değiştirmemekte yada değişmeyi savsaklamaktadırlar. Oysa, 1961 Anayasası işçi ile işveren arasında, iş ilişkilerinden doğan, kesin bir eşitlik düzeni kurmuştur.

Anayasanın 42. maddesi işçilere, çalışmayı bir temel hak olarak vermiştir. Bu maddeye göre: **«Çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.»** Ve bu hak tıpkı yaşama, özgür olarak dolaşma, dinlenme, gezi hakkı gibi bir haktır. Mahkeme kararı olmadan, işçinin elinden, çalışma hakkını kimse alamaz. Başka bir söyleyişle mahkeme kararı olmadan işçi işinden atılamaz. Çünkü işçiyi işten atmak demek onun çalışma hakkını elinden almak, kendini besleyecek parayı kazanmasına engel olmak ve dolayısıyla yaşama hakkını elinden almak demektir. İşçinin yaşama hakkının elinden alınmasını anayasa istememektedir.

İş Kanunu'nun işverene verdiği «işçiyi işten atma» yetkisinin, biz, anayasaya karşı olduğu kanısındayız. Nitekim 931 sayılı İş Kanunu Anayasa Mahkemesi'nde yargılanmaktadır.

Eğer Anayasa Mahkemesi İş Kanunu'nun bu maddelerini ortadan kaldırırsa, işverenlerin bir anayasa suçu işledikleri gerçeği meydana çıkacaktır. Eylemde işverenlerin bu suçu, işçiyi mahkeme kararı olmaksızın işinden atmak suretiyle işlediklerî kanısındayım.

Anayasamızın gerek 4. maddesi, gerekse 12. maddesi, **«Hiç bir kişiye, zümreye, aileye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz»** demektedir. Bu durumda işverenlerin işçiyi istedikleri zaman işten atmaları onlara tanınmış bir imtiyaz olmuyor mu? «İşçinin de işten ayrılması isteğine bağlı» demek, tarafların eşit haklara sahip olduklarını göstermez. Kişilerin yada sınıfların hukuk düzeninde eşitlikleri bulunması elbette değerlidir. Ama gerçekten değerli olan bu eşitliğin kullanılmasına engel olmayacak bir eşitlik ortamıdır. Bu ortam da ancak ekonomik eşitlikte gerçekleşebilir. İşçi ile işveren arasındaki güç dengesi, üretim araçlarının özel mülkiyeti tarafından bozulmaktadır. Üretim aracını elinde tutan, başka bir deyimle mal varlığı gücüne sahip olan işverenlerin eşitlik haklarını kendi yararlarına kullandıklarını olaylar doğrulamaktadır. İşçiler çeşitli nedenlerle, ki bu nedenlerin başında işten atılma gelir, işverene karşı olan eşitlik haklarını kullanamamaktadırlar. Bugün iş mahkemelerinde açılan davaların yüzde doksanında işverenler davalıdırlar. Böylesine bir davalı olma oranı bir anlam taşımıyor mu? Eşitlik düzenini kimlerin bozduğunu kanıtlamaya yetmiyor mu? Elbette yeter.

Öyleyse işverenler, işçilerin anayasa ile öngörülen kişisel haklarını, örnek olarak çalışma haklarını, hafta dinlenmesi, genel dinlenme ve yıllık dinlenme haklarını, durumuna göre işlerde çalışma haklarını, adaletli bir ücrete sahip olma haklarını düpedüz çiğnemektedirler.

Sendikacılık faaliyetinde bulundu gerekçesi ile de işçileri işten atmak suretiyle, anayasanın işçilere tanıdığı sendika kurma hakkını, örgütlenmeyi de işçilerin elinden alırken hiçbir kanuna dayanmamaktadırlar.

Görülüyor ki, anayasa, işçiler için ne denli kişisel ve sınıfsal hakları öngörmüşse, hepsi de işveren tarafından çiğnenmekte ve buna karşılık Türk Ceza Kanunu'nda da hiçbir ceza tehdidi koyan hüküm bulunmamaktadır. Ancak, işçinin anayasa haklarını elinden aldığı hukuk mahkemelerinde karara bağlanan işverenler hakkında anayasayı çiğneme suçundan dolayı kamu davasının açılması için C. savcılıklarına ihbarda bulunulabilir, sanıyorum.

İşçilerin anayasadaki temel hakları çiğnenirken sesi çıkmayan ceza kanunlarımızın işyeri işgal edildiği zaman hiç de böyle sessiz davranmadıklarını görüyoruz. T.C. Kanununun 201. maddesi bakın neler söylüyor:

«Her kim cebrü şiddet veya tehdit ile gerek ameleyi gerek ticaret ve sanat sahiplerini veya müteahhitleri yevmiyeleri azaltıp çoğaltmağa veyahut evvelce kabul edilen şartlardan başka şartlar altında mukaveleler kabulüne icbar etmek maksadiyle bir işin tatiline veya nihayet bulmasına sebebiyet verir veya tatilin devamına amil olursa 6 aydan 5 seneye kadar hapis ile cezalandırılır.»

Bu suçun işlenmiş sayılabilmesi için:

A. İşin tatili; geçerli deyimle, fabrikanın işgali, bir kısım işçilerin diğer işçileri cebir ve şiddet kulanarak işe başlatmamaları, içeri almamaları, girmiş ve başlamışlarsa dışarıya atılmaları suretiyle olmalıdır. Cebir ve şiddet kullanmadan başka vasıtalarla, yani ikna ederek iş bıraktırma suçun meydana gelmesine engel olur.

Bir de bu konuda önemli olan durum şudur: Cebir ve şiddet bir kısım işçiler tarafından çalışmak isteyen işçilere karşı kullanılmış olmalıdır. Yoksa işçilerin işverenleri işyerine almamaları işi tatil, geçerli deyimle, işyerini işgal suçunu doğurmaz. Keza bir işyerinde çalışan 100 işçinin yüzünün birden işyerini işgal edip işi durdurmaları hali de gene kanunun aradığı maddi şartları yaratmaz. Kısaca kanunun aradığı suçun maddi unsurları bulunmadıkça işi tatil suçu doğmaz. Burada maddi unsur, çalışmak isteyen işçiye karşı cebir ve şiddet kullanmadır.

B. Çalışmak isteyen işçiye karşı, bir kısım işçinin cebir ve şiddet kullanarak işi durdurmaları tek başına yeterli değildir. Bu suçu işlemiş olmak için işi durdurma kastının da bulunması gereklidir. Ancak bu genel kastın yani işi durdurma kastının bulunması yetmez. Kanun bir de özel kast koymuştur. Bu da: gündelikleri artırmak yada önceden kabul edilmiş olan sözleşmelerin koyduğu şartlardan başka şartlar kabul ettirmek amacı güdülmelidir. İşin tatilinde, yani işyerinin işgalinde, cebir ve şiddet kullanılsa bile, eğer, bu cebir ve şiddet ücretleri artırmak, önceden kabul edilmiş olan sözleşmelerin şartlarını değiştirmek amacı ile yapılmıyorsa, örnek: yetki tesbiti yada ücrete ve sözleşme şartlarına ilişmeyen her hangi bir amaçla iş tatil edilmişse gene, kanunun aradığı özel suçluluk kastı mevcut olmadığından, Türk Ceza Kanunu'nun 201. maddesinde saydığı çalışma özgürlüğüne karşı suç işlenmemiş olacaktır.

T.C.K. tarafından böylesine kılı kırk yararcasına korunan sermaye karşısında emek, hiç bir korunmaya layık görülmemiştir. Kanımızca bu, anayasamızın 12. maddesi ile önüne geçmek istediği sınıf ve zümre ayrıcalığının yaratılmasıdır. İşçi sınıfının anayasa hakları çiğnenirken en küçük bir ceza tehdidi altında olmayan burjuva sınıfı, kendi hakları çiğnendiği zaman 6 aydan 5 yıla kadar varan ceza tehdidi ile korunmaktadır.

1889 İtalyan Ceza Kanununun 166. maddesinden alınan T.C.K. 201. madesi bu faşist kanundan daha da şiddetlidir. İtalyan Ceza Kanunu 166. maddesi ile 3 günden 20 aya kadar ceza koyduğu halde, bizim yasamız bu cezayı az görerek üç günü 6 aya, 20 ayı da 5 yıla çıkarmıştır.

Sonuç olarak şu yargıya varıyoruz: Yurdumuzda işçi sınıfının Anayasa ile öngörülen kişisel ve sınıfsal hakları işverenlerce çiğnenmesine devam edildiği sürece, işyeri işgalleri sona ermeyecek, işi tatil suçları sürekli olarak işlenecek ve böylece de anayasamızın öngördüğü sınıflar arası hukuk dengesi demokratik olmayan ve yasa dışı eylemlerle değiştirilip duracaktır. Bu oluş elbette istenen bir davranış olamaz. Bu ekonomik ve toplumsal oluşum bilimsel açıdan değerlendirilmedikçe patlamaların önüne geçilemez...

MUSTAFA KEMAL NİÇİN KÖKLÜ DEVRİM YAPAMADI?

Sabiha Sertel, Amerika'dan 1923 Temmuz'unda yurda dönmüştür. İstiklal Savaşı zaferle sona ermiştir. Ankara'da Mustafa Kemal'in aldığı ilerici kararlara karşı bir muhalefet havası esmektedir. Bu yüzden *reform hareketleri yüzeyde* kalmaktadır. 1924 Anayasası bu hava içerisinde meclisten geçirilmiştir. Ancak bu anayasa burjuva demokratik devrimi sağlayacak bir anayasa olmamıştır. Toprak reformu anayasada yer almamıştır. İşçi haklarının, grev hakkının tanınması söz konusu olmamıştır. Sabiha Sertel, anılarının bu bölümünde, Mustafa Kemal'e yakın kişilerle anayasa üzerine *yaptığı bazı tartışmaları* nakletmektedir. Bu tartışmalar, Mustafa Kemal'in köklü dönüşümler yapamamasının nedenlerini de kısmen açığa çıkartmaktadır!

Ankara'da bulunduğumuz günlerde anayasa ve reformlar üzerinde geçen tartışmaları dikkatle izliyordum. Evimiz, Halk Partisi mebuslarından Mezhar Müfit Bey'in eviyle karşı karşıya idi. Kendisi mecliste Halk Partisi'nin sözcüsü idi. Meclis'teki tartışmaları, muhaliflere verdiği cevapları bize anlatırdı. Bir gün kendisine sordum:

— Halk Partisi neden demokratik bir seçime gitmiyor? Halkın oyuna başvurmuyor? Anayasa, demokratik bir anayasa olacak, diyorsunuz, o halde neden mebuslar tayinle işbaşına getiriliyorlar?

Mazhar Müfit bu soruya adeta kızdı:

— Siz ne zannediyorsunuz? dedi. Bu halka seçim hakkı verirsek, Meclise kimler gelir, bilir misiniz? Hacılar, hocalar, şeyhler... Bunlar ilerlemenin en büyük düşmanlarıdırlar. Mustafa Kemal bir devrim yapıyor, yeni bir düzen kuruyor. Bu inkılabı yapana kadar hürriyetleri sınırlamak zorundadır.

— Pekâlâ, dedim, şimdi Mecliste eşraf, toprak ağaları, hacılar, hocalar yok mudur? Bunlar Mustafa Kemal'in reformlarını destekleyecekler mi? Bu gericiler yine reformlara karşı gelecеklerdir. Mustafa Kemal halka değil, bu gerici kuvvetlere dayanıyor. Anayasada toprak reformunu, işçi haklarını sağlayacak maddeler yok. Türkiye sınıfsız *bir* toplumdur, diyorlar. Ezilen işçiler, köylüler haklarını nasıl koruyacaklardır?

Mazhar Müfit bu defa kızmadı. Düşünerek cevap verdi:

— Mustafa Kemal bir çok reformlar yapmak istiyor. Toprak reformu için burada ağalarla, özellikle Kürt ağaları ile Kürt mebuslardan Feyzi Bey'ler ve diğerleri ile konuşmalar yaptı. Bu reform meselesi, çok çetin bir mesele. Ağalara toprak reformunu anlatmak imkânsız. Bu reformu ele almak, bütün ağaları, eşrafı kaybetmek demektir. Şimdilik toprak reformu defterini kapadık.

Evet, o defter o gün kapandı. Fakat cumhuriyet devri yıllarında da ciddi *bir şekilde açılmadı. Arada bir söz* konusu edilse bile, toprak ağalarının, eşrafın baskısı ile tekrar kapandı.

Bir gün Türk Ocağı binasında yapılan bir toplantıda, anayasa komisyonunda üye olan Ağaoğlu Ahmet Bey'e sınıfsız taplumdan ne anladıklarını sordum. Cevap verdi:

— Onu ben de anlamadım. «Türk milleti bir bütündür, *sınıflar yoktur*» diyorlar. Her millet bir bütündür. Ama içinde sınıflar vardır. Sınıfsız bir toplum ancak sosyalist rejimde olur. Oysa biz, sosyalist bir anayasa yapmıyoruz. Sosyalist bir cemiyet kurmuyoruz. Bizim hazırladığımız tasarı, özel mülkiyetin korunması, serbest rekabet, ticaret serbestliği esaslarına dayanıyor. Bu liberal bir anayasadır. Şimdiye kadar yazdığımız maddeler bu temele dayandı. Şimdi bize devletçilikten bahsediyorlar. Sınıfsız toplumdan söz açıyorlar. Devletçiliğin anayasaya girmesini istiyorlar. Bu, şimdiye kadar kabul edilen maddelere zıddır. Mustafa Kemal'le bu konu üzerinde uzun boylu konuştuk. Kızdı, «Ben Socialisme d'Etat istiyorum» dedi. Kendisine bu anayasanın sosyalizm esaslarına göre de*ğil, liberalizm esaslarına göre hazırlan*dığını, halkçılığın, demokrasinin icabı olduğunu söyledim. Devletin kapitalist rejimlerde de kamu kuruluşlarını murakabe ettiğini, istediği zaman kârı sınırlandırdığını söyledim. Devletçiliğin anayasaya girmesine lüzum olmadığını bildirdim. Fakat Mustafa Kemal'e derdi anlatamıyorum.

Ağaoğlu'nun Atatürk'le yaptığı bu konuşma, 1924 anayasasının hangi şartlar altında hazırlandığını, Atatürk'ün etrafındaki gerici, liberal, tutucu bir kadro ile, devrimci bir anayasa yapmakta çektiği zorlukları belirten bir konuşmadır. Ağaoğlu gibi bir çok aydınlar, memleketin şartlarını, sosyal yapısını incelemeden, batı devletlerinin *anayasalarını tercüme etmekle, onların* kuruluşlarını taklit etmekle, demokratik burjuva devriminin yapılabileceğini sanıyorlardı. Bir çoğunun kafasında nasıl bir devrim istedikleri de belli değildi.

....

Atatürk'ün sofrası bütün bu devrim konularının, memleket meselelerinin *konuşulduğu bir yerdi. Mustafa Ke*mal bu sofrada herkesi dinler, keskin zekâsı ile konuşmalardan sonuçlar çıkarır, kararını verir ve hemen yürürlüğe geçirirdi. Hiç kimse ona karşı gelemiyordu. Özellikle memleketin objektif, sübjektif şartlarını incelemeğe, ekonomik bünyeyi ilmi metodlarla araştırmaya hiç lüzum görülmüyordu.

Zekeriya Basın Genel Müdürü olarak çalışıyor, bir taraftan da **«Ayın Tarihi»** Dergisi'ni çıkarıyordu. Bu sıralarda Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı Fuat Bey, New York'ta yaptığı beraber çalışma teklifini tekrarladı. Hiçbir iş yapmamaktansa, bu alanda çalışmak da faydalı olabilirdi. Ancak işe başlamazdan önce memleketteki çocuk meselesinin ne olduğunu anlamak için sosyal bir inceleme, **«social survey»** yapılmasını istiyordum. Böyle bir inceleme, memleketin diğer bölgelerindeki durumu da araştırmak için bir başlangıç olabilirdi.

Çocuk Esirgeme Kurumu yönetim kurulu böyle bir projenin hazırlanmasını kabul etti. Proje hazırlandıktan sonra, mütehassıslar heyetinde görüşülecekti. Proje, çeşitli sorularla, müşahedelerle durumu mümkün olduğu kadar realiteye dayanarak tesbit edecek şekilde hazırlanacaktı. Bir derde derman bulabilmek için herşeyden önce derdin ne olduğunu bilmek gerekir. Devrim yapan bir memleketin her alanda ilmi metodlarla çalışması, memleketi ilmi metodlarla tanıması, daha sağlam adımlar atılmasına yardım edebilirdi. Bu sosyal inceleme, bir deneme olacaktı.

Sabiha Sertel, eşi Zekeriya Sertel ve kızı ile Amerika'da sosyoloji öğrenimi yaptığı sıralarda.

Projeyi hazırlamam uzun sürmedi. Yönetim Kurulu projenin uzmanlar heyeti tarafından incelenmesini kabul etti. Her şey yoluna girmişti. İlim Heyeti toplanmazdan birkaç gün önce Fuat Bey:

— Cemiyetimizin fahri başkanı, Mustafa Kemal'in refikası Latife Hanım'dır... Ben kendisine hazırladığınız projeden bahsettim. Toplantıdan önce projeyi dinlemek ve sizinle konuşmak istiyor, dedi.

....

Latife Hanım'ın geleceği günü kararlaştırdık. Cemiyetin merkezinde Fuat Bey'in odasında buluştuk.

Latife Hanım, orta boylu, ince, esmer güzeli bir kadındı. Gayet vekarlı giyinmişti. Siyah yeldirmesi, siyah başörtüsü ile olgun bir kadın hissini veriyordu. Kendisine düşüncelerimi anlattım. Projenin okunmasını istedi. Bu biraz uzun sürdü ama, dikatle dinledi. Projenin okunması bittikten sonra, onun fikirlerini öğrenmek istiyordum. O, elinde sinirli sinirli çevirdiği bir cam hokkayı elinden bıraktı, kati bir sesle:

— İyi hazırlanmış, etraflı bir proje, dedi, **Fakat bizim memlekette uygulanamaz.**

Sebebini sordum. Şu cevabı verdi:

— Bu gibi şeyler Ancak Amerika'da yapılabilir. Bizim şartlarımız buna uygun değildir, dedi. Ve ayağa kalktı:

— Uzmanlar heyeti projeyi gör*sün, uygun bulurlarsa, yürürlüğe girer.* Ben kendi fikrimi söyledim, dedi.

Fakat Latife Hanım'ın bu sözleri, düşünceleri, bana projenin geleceğini anlatmıştı.

....

Toplantıdan bir hafta sonra uzmanlar heyeti Fuat Bey'in odasında toplandı. Davet edilenlerin hepsi gel*mişti. Yalnız Adliye Bakanı Yusuf Ke*mal eksikti. Ben proje hakkında küçük bir açıklama yaptıktan sonra projeyi okudum. Uzmanlar büyük bir ilgiyle dinlediler. Esas bakımından projeyi, çok faydalı buldular. Konuşmaların bu hararetli anında kapı açıldı, Adliye Bakanı Yusuf Kemal Bey içeri girdi. Aşağı yukarı konuşmalar bitmişti. Yu*suf Kemal Bey geç kaldığı için* özür diledi. Sonra Fuat Bey'e döndü:

— Burada bir uzmanlar heyeti toplanıyor. Projeler konuşuluyor. Siz böyle bir heyeti davet etmek için genel meclisin muvafakatini aldınız mı? Onların haberi var mı? dedi.

Fuat Bey yönetim kurulun danışma niteliğinde bir toplantı yapmaya yetkisi olduğunu bildirdi. Yusuf Kemal iddialarında ısrar etti. Bu defa uzmanlar Yusuf Kemal'le tartışmaya giriştiler. Yusuf Kemal'i iddiasından çevirmek mümkün olmadı. Ben rüzgarın Çankaya'dan estiğini anlamıştım. Lati-

ABİHA ERTEL'İN NILARI

Sabiha Sertel'in Türk toplumunun yapısı üzerinde bilimsel araştırma yapmasını engelleyen Latife Hanım...

YUSUF KEMAL BEY
— Çankaya'nın müdahalesi -

fe Hanım'ın giderken söylediği sözlerin altını çizmiştim. Tartışma daha bir müddet devam etti. Nihayet Ziya Gökalp küskün küskün yerinden kalktı:

— Bu toplantı kanuna uygun mu, değil mi? Önce yetkililer aralarında karar versinler, sonra bizi davet etsinler. Biz her zaman çalışmaya hazırız, dedi. Hiddetle kapıyı çekip gitti. Diğer uzmanlar da onu izlediler.

Odada Fuat Bey, Yusuf Kemal, Zekeriya ve ben kalmıştık. Zekeriya ile Yusuf Kemal arasında geçen uzun bir münakaşadan sonra Yusuf Kemal **«kanuna riayet mecburiyetinde olduğunu»** söyleyerek çıkıp gitti. Fuat Bey'e döndüm:

— Bu nedir Fuat Bey?

Fuat Bey kıpkırmızı kesildi. Cevap vermedi.

— Bu rüzgar Çankaya'dan esiyor değil mi? dedim.

O önüne baktı:

— Galiba, dedi.

— Galiba değil, muhakkak. Biliyorsunuz ki, Latife Hanım bu projeye itiraz etmişti. Yusuf Kemal Bey, hanımefendiyi memnun etmek için bu toplantıyı dağıttı.

Fuat Bey yine cevap vermedi. Düşünüyordu. Korktuğu yüzünden belliydi.

— Bu şartlar altında benim burada iş göremeyeceğimi siz de anlıyorsunuz, değil mi? Ben burada ilmi bir araştırma dahi yapamazsam, diğer konularda ileri süreceğim fikirlerin yürütülebileceğine nasıl inanabilirim? Sizi de müşkül duruma düşürmez miyim?

Fuat Bey susuyordu.

— Bir uzmanlar toplantısı için genel kuruldan oy alacağımızı unuyor musunuz?

— Zannetmiyorum.

....

Amerika'dan memlekete ne zengin hayallerle dönmüştüm. Halka faydalı olmak için Anadolu'nun içerilerinde çalışmaya hazırlanıyordum. Şimdi hayaller sönmüş, hayat gerçek çehresiyle karşımızda duruyordu. Zekeriya kendi mesleği olan gazeteciliğe döneceğini bildirerek benim de beraber çalışmamı teklif etti. Bu, kendi mesleğimden ayrılmak demekti. Zaten bu alanda ne yapabilirdim? Bir mektepte sosyoloji hocalığı. Ben, daha geniş bir alanda çalışmak, toplum meseleleriyle uğraşmak, öğrendiklerimi ve fikirlerimi yaymak istiyordum. Gazetecilik bu bakımdan bana elverişli göründü.

Sabiha Sertel bu olaydan sonra İstanbul'a giderek eşi Zekerriya Sertel ile birlikte basın hayatına atılmıştır. Sertellerin yayınladığı Resimli Ay, gazetecilik tekniğinde getirdiği yenilik ve sosyal konulara eğilen muhtevasıyla Türk basınında başlıbaşına bir olay olmuştur. Şeyh Sait İsyanı ile çıkartılan Takriri Sükun Kanunu memlekette bir terör havasının esmesine sebep olmuş, bu arada Zekeriya Sertel de İstiklal Mahkemesi'ne verilerek Sinop'a sürgün edilmiştir. Bu dönemde Sabiha Sertel Resimli Ayı tek başına çeşitli zorluklara ve baskılara rağmen devam ettirmiştir. Zekeriya Sertelin sürgünden dönmesinden sonra Resimli Ay, bütün seçkin yazarların bir araya geldiği daha güçlü bir mücadele organı olmuştur. Sabiha Sertel, anılarının bu bölümünde «bürokrasinin devrimci ruhu nasıl yozlaştırdığını» ve komprador burjuvazinin temellerinin nasıl atıldığını anlatmaktadır. Yıl henüz 1925'tir.

Durumda bir değişiklik yoktu. Sürgüne giden diger gazeteciler de dönmüştü. Fakat İstiklal Mahkemeleri ve Takriri Sükun Kanunu'ndan sonra herkes yılmıştı. Gazeteler havadis veriyor, macera hikayeleri anlatıyor, fakat memleketin kalkınması, devrimin gelişmesiyle ilgili konulara kimse dokunmuyordu. Güzelim hürriyetin eli ayağı bağlı. Fikir, söz, düşünce hürriyeti daha menfasından dönmemişti. Öte de beride çıkan dergiler, edebiyat dergileri bir kaç nüsha çıkıp kapatılıyordu. Çarpışan fikir akımları yoktu. Devrimin ideolojisi bile tartışılamıyordu.

Atatürk'ün cumhuriyetçilik, devletçilik, halkçılık, milliyetçilik, devrimcilik, laiklik prensipleri anayasaya girmişti. Fakat bu prensplerin kavramını meclisteki gericiler, hattâ Atatürk'ün etrafını saran kadro dahi açık bir şekilde anlamış değildi. Üst yapıda reformlar yapılıyor, fakat köyün kalkınması, köylünün eğitimi, sanayileşme, işçi hakları gibi ana konulara dokunulmuyordu... Atatürk'ün bütün samimi dileklerine rağmen, gericiler bu prensiplerin hayata geçirilmesine engel oluyorlardı. İlerici görünen kadro dahi **«devrimler artık bitmiştir»** diyorlardı. Milli kurtuluş savaşındaki heyecan sönmüştü.

Devletçilik Atatürkün hedef tuttuğu amaçtan ayrılmıştı. Mustafa Kemal, devletçilik prensibiyle, Türkiye'yi yabancı sermayenin ekonomik baskısından kurtarmış, ekonomide bağımsızlık sağlamak amacını ileri sürmüştü. Türkiye'yi kendi kaynaklarıyla, emperyalistlere borçlanmadan kalkındırmak istiyordu. Nasıl ki uzun zaman dış memleketlerden borç alınmadı. Fakat devletçilik gericiler, çıkarcılar elinde **«milli zengin»** yetiştirme politikası şeklinde anlaşıldı. Bu politika Türk sermayedarlarıyla azınlık sermayedarlarını korumak hedefini güttü.

Sanayileşme konusunda özel teşebbüsün kuramayacağı sanayii, devletin kurması, aynı zamanda özel sermaye yatırımlarına devletin ortak olması, devletin kredi vermesi kabul edildi. Özel sermaye yatırımları ancak kendisine kâr, gelir sağlayan alanlara yapıldı, sanayileşme gereği gibi gelişmedi. Devlet işletmeleri, zarar veren kuruluşlar haline geldi. Böylece devletçilik prensibi, servet kaynaklarını halk yararına millileştirme amacından uzaklaştı, sermayedarların gelişmesine hizmet eden bir nitelik aldı. Gelişme seyrinde ticaret burjuvazisi, yine yabancı sermaye ile işbirliği kurmaya önem verdi. Yavaş yavaş yabancı sermayenin memlekete girmesine sebep oldu. Bu sermaye açıktan açığa giremiyor, kurulan şirketlerde sermaye Türk sermayesi olarak gösteriliyordu. Özellikle, İş Bankası kurulduktan sonra bu işbirliği daha da arttı. Komprador burjuvazisinin temelleri o devirde atıldı. Dış sermayeye komisyonculuk edenlerin villaları, apartımanları yükseliyor, işçi ve köylü arasında sosyal sefalet, emekle sermaye arasında zıddiyetler artıyordu. Kurulan milli bankaların, devlet işletmelerinin idare meclislerine Halk Partili kodamanlar mebuslar yerleşiyordu. İş Kanunu meclis çekmelerinde uyutuluyor, işçilerin teşkilatlanması, sendika kurma hakları hergün biraz daha daralıyordu. Toprak reformu rafa kaldırılmıştı. Köy ise balta girmemiş bir orman... Üretim araçları hâlâ karasaban... Ziraati makineleştirme, istihsali artırma, köylüyü topraklandırma konuları ikinci planda geliyordu. Derebeylik artıkları, ağalar hâlâ köylüyü büyük ölçüde sömürüyorlar. Köyde okul az, öğretmen yok...

İdareciler **«memlekette sınıf kavgası yoktur»** diyorlar. İşçinin haklarını savunmasını önlüyorlar. **«Sınıfsız toplum»** sözü, burjuva sınıfının gelişmesi, işçi sınıfının ezilmesi manasını ifade ediyor. Bu sınıfın gelişmesini, teşkilatlanmasını baskı ile önlüyorlar. Dar gelirli memur, esnaf, zanaatçı büyük bir geçim zorluğu içinde...

İşte **«Resimli Ay»** ikinci devresine bu şartlar altında girdi.

Gelecek Hafta
CHP'NIN FAŞİZMİ

Hak savaşçısı Singer işçileri konuşuyor...

POLİS SALDIRISINA KARŞI DİRENEN SİNGER İŞÇİLERİ
— Hak mücadelesinde dövülmek, hapsedilmek de var! —

Osman S. AROLAT

Anayasamızın 46. maddesi bütün işçilere özgür sendikalaşma hakkını verir. Ve bu maddeye dayanarak işçiler 275 sayılı yasanın belli aksaklıkları ve kendilerinden yana olmayan uygulamalarına göz yumarak sendikalaşırlar. Gel gör ki, işçilerin bu hakları yıllardır işverenler tarafından engellenmek istenir.

Bunun nedeni işverenin tatlı kârını sürdürmek isteğidir. İşçiler istedikleri sendikalarda birleştikleri oranda işverenin tatlı kârından daha fazla pay alabilirler. Oysa işverenin istediği, önce kendileriyle anlaşmaya varan ve işçilere uyutma payı veren sendikalarda işçilerin birleşmesidir. Hal böyle olunca işverenler, kendilerinin ortağı durumunda olan sendikaları kayırırken, işçiden yana olan sendikalara ellerinden geldiğince zorluk çıkarırlar.

Son Singer olayı da bu çatışmalar zincirine eklenen yeni bir halkadır. İşveren yine kendi istedikleri sendikada işçilerin birleşmelerini engellemek istemektedir. Bu nedenden fabrikada çalışan 500 işçiden 350'sinin Çelik - İş'ten ayrılıp Maden - İş Sendikasına geçişini engellemek için üç işçiyi fabrikadan çıkararak gözdağı vermek istemiştir. İşçiler buna karşı direnince de onları toplum polisiyle karşı karşıya bırakmıştır. Polis sis bombaları, göz yaşartıcı bombalarla işçileri fabrikadan dışarı çıkarmak isterken fabrikada yangın çıkmıştır. Daha sonra yakalanan işçilerin saatlerce dövülmesi bu olayla yeni bir dönemin başladığının işareti olmuştur.

Bu yeni döneme girilirken işçilerin tutumları da biraz değişmiş durumda. Artık konuları bölük pörçük düşünmüyorlar. Polisle karşı karşıya gelişlerini öyle kendi başına, tek olarak değerlendirmiyorlar. Konuşmalarında olayları eski olaylarla birleştirerek açıklıyorlar. Konuşmalarda birbirlerini tamamlıyorlar.

— Aslında bu fabrikanın işlerinin kökü bozuk. Çocuğun hasta olur, cenazen olur, zor izin alırsın. Ancak bir gün izin verirler.

— Geçende Eskişehir'li bir arkadaşın çocuğu oldu, izin vermediler. Kaçtı gitti, gelince marangozhane yerine dökümhanenede çalıştırdılar. Hem de hamallık ettirdiler. Ufak tefekti, itiraz edince işten attılar.

— Çelik - İş'i de kendilerine uydurmuşlar, işten atılanlarımız bir de oradan kovulur olduk.

— Bunlar kendilerine göre sistemlerini kurmuşlar. Biz, kendimiz onların isteği dışında sendikaya kaydolmaya başlayınca harekete geçtiler. Önce üç arkadaşı kapı dışarı ettiler. Sonra da sendikaya kaydolan 350 işçiyi çıkaracaklarından söz etmeğe başladılar.

— Geçen hafta cuma günü sabahı fabrikaya geldiğimizde fabrikanın içi çalkanmaktaydı. Üçü atıldı diğerleri de atılacak diye haber yollamışlardı. Direnmeğe karar verdik. Üç arkadaşımız geri dönene kadar çalışmıyacağız, dedik.

— Polis gelip hemen fabrikayı çevirdi. Alelusul isteğimizi sordu. Biz de «isteğimizi Maden İş'ten öğrenin» diye cevap verdik. Ama sonra öğrendik ki bizim fabrikanın müdürü Roxburg sormalarını engellemiş.

— Cuma günü akşamı saat 11.45'te Maden İş'ten bize ekmek ve sigara göndermişler. Bize önce Çelik - İş ekmek gönderdi dediler, biz ekmekleri istemeyince de Maden - İş'in gönderdiğini ama emniyet müdürünün bize verilmesini engellediğini söylediler.

— Zaten direnmeden bir saat sonra suyu kesmişlerdi ve kalorifer çalışmıyordu.

— Cumartesi sabahını öyle soğukta ettik. Sabah birden neye uğradığımızı bilmedik. Birden sis bombaları ve göz yaşartıcı bombalar patlamaya başlamıştı. Fabrikanın gerisine kaçtık. Hiç durmadan polisler bomba atmağa devam ediyorlardı. Arkadaşlardan bir kısmı «Türkiye'li kardeşlerimizi birbirine düşürmeyin,» diye bağırdılar. Ama polisler sanki biz düşmanmışız gibi bomba atmağa devam ettiler.

— Biz de kendimizi korumak için hurdalıktan aldığımız parçaları atmağa başladık. Artık camlar filan kırılmaktaydı. Bu ara bir de yangın çıktı. Kavga ancak o zaman duruldu.

● Polisin bombardımanı ve verdiği sözde durmaması...

— Saat sabahın dokuzunda başlıyan bombalama ve kavga üç saat kadar sürmüştü. Polislerin amiri megafonla arkadaşlar gelin anlaşalım dediğinde saat 12'yi geçiyordu. Biz, Resul'ü aracı olarak gönderdik.

Bundan sonrasını Resül kendisi şöyle anlattı.

— Ben, anlaşmaya gidince polis şefi önce isteğimizi sordu. İş teminatı ve istediğimiz sendikaya geçmek dedim. Onun için Maden - İş'e gitmek istediğimizi söyledim. Söz verdi bizi sendikaya götüreceğine, kimseye tokat vurdurmıyacağına yemin etti. Yanında Doktor Yavuz Bey ve sonradan Kartal Savcı Yardımcısı olduğunu öğrendiğim biri vardı. Onlar da söz verdiler. Ayıp böyle şeyler dediler. Ben dönüp arkadaşlara durumu anlattım. Hep birlikte polisin istediği şekilde ikişer ikişer dışarı çıkmağa başladık.

POLİSİN BASKINI
— Kime hizmet? —

— Ama sözlerinde durmadılar ağabey. Önce gidenleri salıverdiler. Arkada kalanların üzerlerine çullandılar.

— Otobüs duraklarından filan topladılar bizi. Sonra öğrendik 114 arkadaşımızı toplayıp Üsküdar, Kartal, Erenköy emniyet amirliklerine göndermişler.

— Arabalara girerken bizleri Çelik - İş'ten Süleyman, İbrahim, Lütfi tehdit ettiler. Küfür ettiler.

— Polisler de arabalara biner binmez bizlere küfür ettiler ve joplarla vurmağa başladılar.

Ayağındaki yarayı açıp bize gösteren Adem Karakaş konuşmağa başladı.

— Beni çok fena dövdüler. Üsküdar karakolunda falakaya

Singer Türk halkını nasıl kazıklıyor ?

● 1850 yılında Newyork'ta Asaf Merit Singer isimli birisi tarafından kurulan «SINGER» yabancı sermayenin ilk uzantılarından biri olarak 1880 yılında Türkiye'de işletme kurdu.

● Çok kısa bir süre sonra firmanın Hollanda'lı müdürü Abdülhamit suikastında yer alarak ülkenin iç işlerinde söz sahibi olmaya çalıştı.

● Seksen yıllık sömürü mekanizmasını işletirken kendini Anadolu halkına Devletin firması gibi kabul ettiren Singer, 1960 yılında yabancı sermayeyi teşvik kanunun nimetlerinden daha iyi yararlanmak için Kartal'da bir Montaj fabrikası kurdu.

● Derler ki, bu fabrikanın kuruluş sermayesi 11 milyon 800 bin liradır. Ve bunun 11 milyon 775 bin lirası Amerikan sermayesidir, 25 bin lirası ise Daniş Somersan adlı bir avukata aittir. Yani yabancı sermaye yerlisinin 471 katıdır.

● Singer Türkiye'de ortak sermayeli iki şirket haline gelmiştir. Singer Sanayii Şirketi, dışardan getirdiği parçaları monte eder. İmalat (bu aslında montajdır) kârı ile Singer Dikiş Makinesi Kumpanyasına satar. O da yurdun her yanında bulunan Singer mağazalarında ve satış bürolarında kumpanya satış kârlarını da ekleyerek makineleri halka satar.

● Derler ki, Singer yalnız 191 tip makineler için makine başına iki dolar transfer hakkına sahiptir. Ama, şirket özünde hakkı olmayan 191 sv. ve 331 tip makinelerden de 191 tipmiş gibi ikişer doları Amerika'ya transfer eder.

● 1965 yılına kadar Singer Sanayii Anonim Şirketi, makineleri kumpanyaya faturalı olarak satardı. O tarihten sonra bu konsinye (malın alınış fiyatı ve kârı belli olmadan satış yapılır, satış fiyatından elde edilen gelire göre durum düzenlenir) olarak yapılmaya başlandı. Böylece kârın hemen tamamı dışarı transferi kolay olan Singer Anonim Şirketi'ne aktarılmaya başlandı.

● Singer trikotaj makinelerini komple olarak ithal edemediği için üç partide liberasyon listesinden yedek parça olarak getirir. Böylece yurda giren makineler memleketimizde monte edilir. 711.75 liraya mal olan bu makinelere yüzde 15 ithalat vergisi, yüzde 15 belediye, yüzde 2,5 liman vergileri eklenir. Bütün bunlardan sonra elde edilen 976.51 liranın yüzde 136'sı da montaj masrafı ve kârı olarak üzerine konur ve makinenin bir tanesi 2550 liraya satışa çıkarılır.

FALAKAYA YATIRILAN İŞÇİ ADEM KARAKAŞ
— Gazetecilere falaka izlerini gösteriyor —

yatırıp 74 tane cop vurdular. Biri bir ara yüzüme bastı bu yara onun izi.

Sonra diğer işçiler yaralarını bereşlerini gösterdiler. Kendilerine çeşitli şekillerde hakaret edildiğini söylediler. İşçilerden biri avukattan öğrendiğini söylediği bir kanunsuzluğu anlattı.

● Dövmeler, sövmeler, hapisler karşısında işçiler her gün daha da bilinçleniyor...

— Biz, cumartesi günü öğleyin saat ikide yakalandık, bizi hakimin karşısına pazartesi günü öğleyin çıkardılar. Halbuki 24 saat içerisinde hakimin karşısına çıkarmaları lazımmış. Değil 24,43 saati bile geçti bizim mahkemeye çıkışımız.

Kaltal'da hakim karşısına çıkarılan 20 işçi idi. 114 işçiden diğerleri karakollarda verdikleri ifadelerden sonra savcı tarafından serbest bırakılmışlardı. Bu 20 işçi de pazartesi günü yapılan duruşmaları sonunda serbest bırakıldılar. Salı sabahı yaptıkları basın toplantısında olayı anlattılar. Doktorların kendilerine rapor vermemesinden yakındılar. Salı günü ise, Kartal Savcılığı'nın itirazı ile bir üst mahkeme olan Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi, işçilerden Adem Karakaş, Orhan Canbaz, Resul Kibar, Süleyman Aslan, Ahmet Yücel ve Ömer Faruk Birsoy'un tutuklanmasına karar verdi. İşçiler hakkında **«Hürriyeti tahdit, Devletin emniyet kuvvetlerine mukavemet, hakaret, yangına sebebiyet vermek ve fabrikayı işgal etmek»** suçlarından dava açılacaktır.

Bu baskılar, dövülmeler, tutuklanmalar karşısında Singer işçileri pes edecek midir? Hayır... Çünkü onlar, Singer'in sömürüsünde dövüle dövüle çelikleşen iradeleriyle bu güne gelmişlerdir.

Singer Fabrikasında ilk grev, Maden - İş Sendikası'nın toplu iş sözleşmesi çağrısına işverenin katılmamasından 27 Mart 1963 tarihinde başlamış ve 84

gün sürmüştü. Ancak, sıkıyönetim döneminde yapıldığı için grev başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Grev gözcüsü konması, grev çadırı kurulması, işçilerin birlikte bulunmaları sıkı yönetim kumandanlığınca yasak edilmişti. Bu arada Singer şirketi kendisine uygun bulduğu Çelik - İş Sendikasıyla masa başında anlaşmaya varmıştı. Bir yanda bir sendika işçilerin hakları için savaşırken, masa başında başka bir sendika, işverenle işi oldu bittiye getirmişti. Böylece bu 84 günlük direniş, bazı işçilerin canlarının yanmasıyla, kapı dışarı olmasıyla son bulmuştu.

İkinci grev ise Singer Kumpanyası'nda olmuştu. Mustafa Soydal, 1926 yılında Singer kumpanyasına girmiş, makine tamiri ve montörlüğü yapan bir satış memuruydu. Singer, 41 yıllık bu memurunu, bir kuruş bile tazminat ödemeden, bir kuru kağıt üzerinde teşekkür dahi etmeden kapı dışarı etmişti. Bunu gören makine satıcıları ve büro personeli, 6.9.1967 tarihinde Türkiye Metal Mamulleri Satıcıları ve Büro Personeli (M.B.S.) Sendikasını kurmuşlar ve greve gitmişlerdi. Kumpanya grev sırasında devamlı olarak işçiye baskı yapmış, hattâ müessese müdürü Lambert bir grevci işçinin yüzünde sigara söndürecek kadar saldırgan olmuştu. Ve sonuçta Genel Müdür Jacques Humbert'in Türkiye'deki yasal sendika haklarını tanımazlığı, Singer'e firma olarak büyük zararlar vermesine rağmen, galip gelmiş, bu grev de başarısızlıkla sonuçlanmıştı.

Bu, Singer'de üçüncü grevdir... İşçi daha bilinçlidir, arkasında artık güçlü bir sendika vardır ve soygun kumpanyası Singer Türk işçisini bu defa dize getiremeyecektir.

● Devrimci gençlik örgütleri de Singer grevini desteklediler.

Singer işçilerinin direnişi, diğer işçi kardeşlerinden olduğu gibi, devrimci gençlikten de büyük destek görmektedir. FKF Merkez Yürütme Kurulu aşağıdaki bildiri ile işçileri desteklediğini açıklamıştır.

«Direnen işçi kardeşlerimize,

İç ve dış sömürücülere karşı verdiğiniz ekmek kavgasının zaferle sonuçlanacağına inanmaktayız. Biliyorsunuz ki bu kavga memleketin gerçek sahibi emekçiler, yani sizler memleket yönetiminde söz sahibi olup bütün sömürülere kesin olarak paydos deyinceye kadar sürecektir.

Devrimci Türk Gençliği olarak zafere dek saflarınızda omuz omuza döğüşeceğimizi bilmelisiniz. Güzel günler bizleri beklemektedir.

Kahsolsun Amerikan sömürgeciliği ve onun ortağı patronlar.

Yaşasın Türk İşçileri.»

POLİTİKA VE ÖTESİ

mehmed kemal

Bunu da yeneceğiz...

Menderes iktidarı döneminde Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142 nci maddelerinin İtalyanların düşündüklerinden de daha ağırlaştırılarak anlamsız biçimlere sokulması, milli selamet kanunlarının getirilmesi, en nihayet Tahkikat Encümeni'nin kurulması, bir sinema seyreder gibi gözlerimizin önünde oldu. Dış yardım ve krediye dayanan ekonomik ve politik bir ilkeyi kabullenmiş bir iktidar halk kitlelerini ve onun öncüleri sayılan düşünürleri ezmek için kendi sınıf çıkarlarını bu kanunları çıkarmakta buluyordu. Bütün bunları demokrasi adı altında yapıyordu. Bu on yıl sürdü. On yıl sonra bu iktidar bir askeri darbe ile devrildi. Yerine gelenler 141 — 142 hariç bu kanunların çoğunu kaldırdılar. Yeni bir anayasa ile düşünce özgürlüğüne bir rahatlık verdiler. Bu anayasa ile, eski iktidarın oy mirasından yararlanan, yeni bir iktidar işbaşına geldi. Bugün görüyoruz ki, tarihten ibret almaksızın, bu iktidar da kendi sömürü ve sınıf çıkarlarına bilimsel olarak karşı koyanlardan aynı metodlarla intikam almak niyetindedir. Temel hak ve hürriyetleri koruma adı altında özgürlükleri kısıtlayan, sınıflar arasındaki çıkar çelişkilerini belirtmek istiyen kimseleri susturmak istiyen bir yeni terör kanunu getirmektedir.

Demirel iktidarı bunu bir adımı da «komünizmle mücadele» **koymaktadır. Ama aynı Demirel'in bir türlü komünizmin tanımlamasını yapmadığını görmekteyiz. Komünizmle mücadele, ama, hangi komünizmle? Sovyet ekonomik yardımı aldığı, Lenin mozolesine çiçek koyduğu, kadehini** «Ekselans Brejnef şerefine kaldırdığı» **Sovyetler komünizmi ile mi? Mao Çe Tung'un başında bulunduğu Çin komünizmi ile mi? Yahut zaman zaman başbakanları ülkemize gelen, bizimkilerin oraya gittikleri Balkanlardaki komünizm ile mi? En nihayet Küba, Yugoslavya, Afrika komünizmi ile mi? Bunları söylemiyor.**

Bir ülkede komünist partisi olmayacak, fakat komünistler ve komünizm tehlikesi olacak... Buna çocuklar güler. Demirel komünizm tanımlaması yapmaya kendi gücünün yetmediğini bildiğinden aydınları da yardımına çağırmak istemektedir. Sadece komünizmle biz mi mücadele edeceğiz, aydınlar (entellektüeller) de yardımımıza gelsin demeye varan bir çağrıda bulunmaktadır. Ama bu çağrıyı yaparken, komünizmin ne olduğunu bir türlü açıklamamaktadır. Halkının büyük çoğunluğu özellikle geri bırakılmış, Amerikan emperyalizminin boyunduruğu altına girmiş, ekonomik ve askeri meselelerinde bağımsız hareket etme olanağını yitirmiş bir toplumda dikkatleri ve nazarları başka yöne çekmenin kolaylığı içinde oynuyor. Buna büyük bir aydın kitlenin de korku belası yardımcı çıkacağını sanıyor Hatalı yoldadır.

Menderes'in NATO'dan sonra Orta — Doğu'da komünizm tehlikesi adı altında dış yardım koparacağı, bütün yardım olanaklarını buna bağladığı artık inkâr edilmez bir gerçektir. NATO'nun başbakanlar seviyesinde Paris'te yapılan toplantısına Bay Menderes elinde komünizm tehlikesini belirten koskoca bir dosya ile gitmişti. 1953'lerde ortaya konan bu tehlike Nuri Es Sait'i de yanına alarak Bağdat Paktı'nı doğurdu. İki kafadarın bütün sermayeleri anti - komünizm idi. Irak'ta ve Türkiye'de 1952 tevkifleri ve bir çok değerli insanın askeri mahkemelerce mahkum edilmeleri, biraz dış yardım, biraz kredi bedeli idi. Dış yardım olsun, kredi olsun ülkemizde 15 yıl geçtikten sonra hangi kesimlerin işine yaramıştır, dönüp bir bakalım. Bugün gelecek kuşakların altından kalkamıyacağı ulusal bir borç yüküyle ezilmekteyiz. Menderes dosyası ise arşivlerde bir utanç belgesi olarak yatmaktadır. Kafadarı Nuri Es Sait ise bir köpek gibi Bağdat sokaklarında boğazlanmıştır. Arap ülkelerinde ise sosyalist partileri iktidardadır. Kim kimi kandırıyor kuzum?

Bugün ülkemizde ulusal bütçenin kimin ve kimler için kullanıldığı, kredilerin kimlere, hangi politik çıkar ve nüfuz altında dağıtıldığı, dış ticaret oyunlarından kimlerin yararlandığı, devlet eliyle kimlerin bir gecede milyoner olduğu konuşulmayacak, yazılmayacak mı? Yazıldığı zaman işlerine gelmiyenler bunu, komünizm diye suçlayacaklar mı? Demirel getirmek istediği kanunlarla bunu yapmak istiyor. Bu niyetini, başta CHP olmak üzere, özgürlükten yana bütün partiler karşıladığı sürece gerçekleştiremez. Anayasa ile çelişeceği için bir güvenlik unsuru da Anayasa Mahkemesidir. Başvurulur, bozar. İş ki partiler ve zinde güçler Demirel'in yeni terörüne karşı direnmesini bilsinler.

Humanizm... Sosyalizm... Kapitalizm... Faşizm... Bunlar soyut kavramlar değildir. Muhtevaları vardır. Çağımızda herkes her şeyi biliyor. Bunlardan birini Donkişot'un yeldeğirmeni sayıp hedef alarak kitleleri aldatmak en azından çağına ve çağının bilgilerine ihanet olur. Fikirlerden kork, kitaplardan kork, özgürlüklerin — Anayasayla verilmiş — kullanılmasından kork... Sonra da çoğunluk oylarına dayanarak gerçekleri ortadan kaldırmaya kalk... Olmaz böyle şey!..

İnanın ki, böyle bir tartışma üstüne yazı yazarken sıkılıyoruz. Bilinen şeyleri bir daha tekrarlamaktan utanıyoruz. Okumuş, yazmış, memleket yönetme iddiasına bürünmüş insanlara en basit gerçekleri söylerken yüzümüz kızarıyor ve gelecek kuşakların nice beyhude şeyler üzerinde durduğumuzu görmelerinden onurumuz kırılıyor.

Ülkemizin kaderini elinde tutanların bizi «dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak» **böyle kör dehlizlere soktuklarını gördükçe üzüntümüz artıyor ve bir çok acı deneylerden geçtiğimiz gibi hep ileride elimizi attıkça tutacağımız bir güldür.**

İşte İran Şahı'nın terör çetesi:

SAVAK!

Selma ASHWORTH

● Son günlerde yüksek tirajlı bir gazetede İran Sarayı'nın debdebesi bir peri masalı uslûbu *ile tefrika edilmiştir. Oysa* bu gözboyayıcı görünüşün ardında mazlum İran halkının sefaleti vardır... Öte yandan İstanbul'daki İran Konsolosluğu geçen hafta gezetelere gönderdiği bültenlerde İran'daki terörle ilgili haberleri «komünistlerin iddiaları» şeklinde niteleyerek örtbas etmeğe kalkışmıştır. Şah'ın terörünü açıklayan aşağıdaki yazıyı, diplomatik yetkileri olmadığı halde küstahça siyasi beyanat vermeğe kalkışan İran Konsolosluğuna ithaf ediyoruz.

Okul sıralarında İran denince aklımıza: «**Gülistan**», «**Ömer Hayyam**», «**Şehrâzat**», «**Gül yağı, halı ve petrol**» gelirdi.

Şimdi İran denince aklımıza fakir, geri bir ülke, despot bir Şah ve **«SAVAK»** geliyor!..

«SAVAK«, İran'ın korkunç, amansız gizli polisidir. Demokrasi istiyen ilericileri ezme, yok etme mekanizmasıdır.

«SAVAK» ın personel sayısı 50.000'dir. Bunların dışında sayısı yüzleri geçen, esas görevi memurluk, din adamlığı, serbest ticaret olduğu halde Savak hesabına casusluk edenler vardır. Yani kahvehanelerde konuşulanları, otobüste duydukların polise ihbar ederler... Beraber çalıştıkları kişilerin politik, inançları hakında rapor hazırlarlar...

İran'ın büyük şehir ve kasabalarındaki ***«SAVAK» ofisleri*** abartmasız yüzlercedir; köylerdeki çalışmalarını ise **«SAVAK»** başka bir adla yönetir: **«Eğitim gücü»** denen örgütler **SAVAK'**ın tâa kendisidir.

SAVAK'IN YÖNETİMİ

Bazı İran'lılar yarı şaka, yarı ciddi: **«İrandaki motorlü ve motorsüz taşıtların % 75'i SAVAK'a aittir»** derler. Bunda büyük bir gerçek payı vardır. Otomobil, motosiklet v.s. nin dışında Savak'ın buyruğunda özel uçaklar ve helikopterler vardır.

Fotografik stüdyoları en modern araçlarla bezenmiştir. Band'a alma, parmak izi alma metodlarında da Batı Almanya veya Amerika'dan gelmiş en yeni metodlardır.

«SAVAK» yönetsel bakımdan şu kısımlara ayrılmıştır:

1 — İran'daki yabancı Elçilik ve konsoloslukların kontrolü.

2 — İran'da yerleşmiş ve görevli yabancıların kontrolü.

3 — Bakanlıklar ve Bakanlık memurlarının göz altında tutulması.

4 — Bankalar ve Banka memurlarının izlenmesi.

5 — Politik Partilerin kontrolü.

6 — Sendika çalışmalarının ve sendikacıların etkinliklerinin izlenmesi.

7 — Tüm Eğitim müesseselerinin, eğitici ve öğrencilerin gizli ve açık takibi.

8 — **«Şüpheli Şahıslar»** bölümü: Yani komünistler, Şah'ı istemiyenler, sosyalistler, liberaller, Musaddık taraftarları, hattâ ilerici din adamları da bu bölüme girer.

«SAVAK»ın gerçek bütçesi gizlidir. Resmi **rakkamlar** yıllık bütçenin 250 milyon rial olduğunu gösteriyorsa da, bu, gerçek rakamın çok ama çok aşağısındadır. Zira, İranlı öğrenci sayısının pek kabarık olduğu Batı Almanya'da yalnız **«SAVAK»**, **5 milyon dolar** sarfetmektedir.

● SAVAK'ın kurbanlarında biri kurşuna diziliyor... Tudeh Partisi'ne mensup bu subay ölümü esarete tercih etmiştir...

İran zindanlarında kurşuna dizilen vatan perverlerden bir başkası...

İLERİCİLERİN TUTUKLANMASI

Tutuklamalar genellikle gece yarısı yapılır. Önce bir veya iki sivil polis, herhangi bir özür ileri sürerek eve girer. Onların verdiği bir işaretle, evi çembere almış olan diğer Emniyet subayları içeri saldırır. Yalnız «sanık» değil tüm ev halkı polisin hakaretine, kötü muamelesine uğrar, çoğu def'a dövülür. **«Sanık»** götürüldükten sonra, geride bir kaç polis sanığın evinde kalır. Onları yedirip, içirip yatırmakla ev halkı görevlidir. Zira polisler orada kalıp, «sanıkla işbirliği» yapanların gelmesini beklemektedir. Ev arandığı zaman toplanan tüm kitap, broşür, gazete, resim, aile albümlerinden hiç biri sonra iade edilmez.

KURŞUNA DİZİLEN İRAN'LI SUBAYLAR
— Şah'ın saltanatı onların cesetleri üstünde duruyor —

Evinde değil de iş yerinde, yahut sokakta veya bir başka şehirde tutuklanan kimsenin ailesi aylarca *hattâ bazen hiç* haberdar edilmez.

Politik suç, fikir suçu işlemiş kişilerin sorguya çekilmesi, 1953 Savak kanununa dayanılarak yapılmaktadır. Yani sanık ya işlediği suçların hepsini itiraf edecektir, yahutta işkence altında zindanlarda ölmeyi göze alacaktır.

Son yıllarda *SAVAK*'ın işkencesi altında can verenler arasında İran'ın cessur solcuları: Mahmut K. Şuştari, Hüseyin Harriri, Varlân Salakiyan, Parvize Farhumand vardır. Bu adamların hiç biri işkenceye rağmen, **«yalan itiraflarda»** bulunmamışlardır.

(İranın Tudeh Partisinin Tahran komite üyelerinden Kolya Zakariyan'a evvela korkunç şekilde işkence yapılmış ve mart 1955'de beyni sıkılan kurşunlarla param parça edilerek öldürülmüştü).

POLİTİK MAHKÛMLARIN SORGUSU

Engizisyona taş çıkartacak işkence usulleriyle göz dağı vermek istemektedirler.

Le Monde gazetesinin muhabiri, 7 saat işkenceye tutulmuş bir sanık'ın: **«Böyle 7 saat yaşamaktansa tekrar cehenneme gitmeyi tercih ederim. Benden istediklerinin 10 mislini kusmaya hazırdım.»** dediğini yazmaktadır.

Yine sanıklardan Ali Kane Şansı askeri mahkemeye sormuştur: **«Bilmek istiyorum, biz insan mıyız, değil miyiz?**

Lyndon B. Johnson, dünya kaderini elinde tutan ülkelerden birinin en sorumlu kişisi olarak artık görev süresini tamamlamış bulunuyor. Ne yazık ki, A.B.D. Cumhurbaşkanı olarak görevlendirildiği şu son beş yıl içerisinde, dürüst ve sağduyu sahibi hiçbir kimse tarafından kendisi hakkında tek bir olumlu satır yazılamadı. Aslında, böyle olmasına da pek imkân yoktu. Çünkü, Kuzey Amerika'lıların içerisinde yaşamakta olduğu ve adına demokrasi (!) dedikleri siyasi rejimin kendine özgü bazı kuralları bulunmaktadır. Bugünün şartları içerisinde Amerika Cumhurbaşkanı demek, ülkenin egemen sınıfları emrinde olmak, yalnızca onların çıkarları doğrultusunda *bir politika izlemek* ve Amerikan emperyalizminin zor yolu ile yayılmasında büyük bir söz sahibi olan Pentagon'un isteklerine kayıtsız şartsız uymak demektir. «Başkan» denen kişinin bu genel çizgiler dışında kendine özgü bir siyasi kişiliği asla düşünülemez. Şayet Johnson, Amerika ve Amerikalılara şu son beş yıl içerisinde bir «Lyndon Johnson» olarak hizmet görecek olsa idi, siyasi kapasite ve yeteneklerinin son derece kısıtlı olmasına rağmen, yine de bu kadar yıpranmayacak, belki de görevini daha şerefli bir şekilde devredebilecekti. Yine şurasını da unutmamak gerekir ki, Kuzey Amerika toplumunun aynı konuda kendine özgü başka bir kuralı daha bulunmaktadır. *Savaşçı bir dış politikayı reddeden ve* ağırlığını fakir Amerikalıların tarafına koyarak, egemen sınıflara engel olmaya başlayan bir Başkan'ın, görev süresini normal şartlar içerisinde tamamlayabilmesi beklenemez. Yeryüzünün tüm halkları artık iyice biliyorlar ki, Kennedy 1963 yılında, sırf alnının ortasına «egemen sınıflara SATILMIŞ kimse» damgasını yememeğe ve bir «John F. Kennedy» olarak kalmaya gayret gösterdiği için Dallas caddeleri üzerinde ense kökünden vurularak öldürülmüştü. Tıpkı Abraham Lincoln gibi...

Ne yazık ki, Lyndon B. Johnson tarihe çok kötü bir isimle geçecek. Gelecek nesiller tarih kitaplarını incelerlerken, kendisi hakkında pek öyle iyi şeyler okuyamayacaklar. A.B.D. Cumhurbaşkanı olarak son beş yıl içerisinde gerek içte gerekse dışta parmağını bulaştırdığı işleri tek tek gözlerimizin önünden geçirecek olursak, eminiz ortaya çıkan manzara kendisi için bile pek iç acıcı olamayacak...

Dünyanın başına Vietnam cehennemini sardıran Johnson yönetimi olmuştur. Johnson başkanlık koltuğuna oturmadan önce, yani 1963 yılının sonlarında, Vietnam toprakları üzerinde yalnızca 16 bin Amerikan askeri varken, bugün bu rakam, 7. ci filodaki onbinlerce bahriyeli, deniz piyadeleri ve jet uçakları hariç, tam 545 bin'e fırlamış bulunuyor. 1963 yılından bu yana, Vietnam'da en azından 600 bin sivil ve askerin kanları akıtıldı. Üstelik, milyonlarca yaşlı, kadın, erkek ve çocuk evsiz - barksız, aç yada sakat bir şekilde toplama kamplarında sürünmektedir.

Saygon sokakları orospularla dolu. Henüz çiçeği burnunda onbinlerce çocuk yaşındaki Vietnam'lı kız, bir lokma ekmek uğruna küstah Amerikalı askerlere moral (!) eğitimi sağlamakta. Ayrıca, karaborsa, rüşvet, devlet soygunu ve sefalet gibi manevi darbelerle koskoca bir Güney Vietnam toplumu dizleri üzerine çökertiliver-

BAŞKAN JOHNSON'UN ARKADA BIRAKTIKLARI!

Mekin GÖNENÇ

Lyndon Johson'dan önce, John F. Kennedy; «Mademki kendileri ile aynı havayı teneffüs etmekteyiz, öyle ise komünistlerle dostça geçinmek zorundayız» **diyerek, yürekli bir şekilde ortaya atılıyor, Khruschev, Castro ve diğer komünist liderlerle karşılıklı temaslar sağlayıp doğu ve batı blokları arasındaki sürtünme ve anlaşmazlıkları azaltabilmek, dolayısıyla da soğuk harbin yıkıcı etkilerini ortadan kaldırabilmek için harekete geçiyordu.**

Ne var ki, Johnson'un Beyaz Saray'a yerleşmesinden bu yana, bütün bu ümitler suya düşecek, bloklar arası sürtünmeler eskisinden de beter bir durum almaya başlayacaktı. Şöyle ki:

«Pueblo olayı»**nı yaratan Johnson yönetimi. Yani, Kore ihtilafı Johnson zamanında tazelenmiş bulunuyor; Santa Domingo'daki özgürlük hareketini deniz piyadeleri ile boğazlatan ve Karaibler'deki huzursuzluğu daha da arttıran Johnson Yönetimi; Berlin üzerindeki anlaşmazlıklar Johnson'un zamanında - özellikle son aylar içerisinde- iyice çıkmaza girmiş bulunuyor; Orta ve Güney Amerika diktatörlüklerinin iyiden iyiye Pentagon'un nüfuz sahası içerisine alınmaları ve** «yeşil bereliler» **in Güney Amerika'da bilfiil askeri harekata girişmeleri yine Johnson zamanında; Orta-Doğudaki İsrail - Arap ihtilafının bir savaş haline dönüşümünde Amerika'nın teşvikleri önemli bir rol oynamış bulunuyor; Johnson yönetimi Çekoslovakya olaylarının hazırlanmasındaki sinsi rolünü dünya kamuoyundan az çok saklamasını becerebildi ise de, artık bu olaylarla ilgili durumu suyüzüne çıkmakta; Amerika'da devlet içinde devlet olan güçlü bir örgüt var... CIA! John F. Kennedy bu örgütün genel dünya politikasındaki kışkırtıcı ve tehlikeli hareketlerini acı bir tecrübeden sonra öğrenmiş (Domuzlar Körfezi Çıkarması) ve CIA'yı esaslı bir kontrol altına almak üzere harekete geçmişti. Ne var ki, Johnson güçlü bir başkan olamadığı için, kısa zamanda dizginleri bu örgüte kaptırarak, CIA'yı dünyanın başına iyice bela etmiş bulunuyor. Endonezya ve Yunanistan bu örgütün başlıca kurbanları. Türkiye dahil birçok ülke CIA ajanlarının yarattığı tehlikelerle karşı karşıya; Yeryüzünün hemen her ülkesinde Amerikan düşmanlığının iyice kök salması yine Johnson devresine rastlar. Diğer ülkelerin iç işlerine en hayasızca karışan Amerikan siyasi yönetimlerinden birisi de Johnson'unki. Amerikalı ile diğer batılı ülkeler halklarının aralarının iyice açılması yine aynı devrenin ürünü. Adeta Amerikalı olmak** «ayıp» **gibi bir şey oldu son yıllarda...**

Kısacası, Johson yönetiminin dış politikada tek bir YAPICI hareketi yok. Üstelik son derece YIKICI. Lyndon Johnson'un iç politikadaki tutum ve hareketleri, dıştaki karıştırdığı haltlardan daha da beter. Şöyle ki:

● **Johnson yapmış olduğu siyasi konuşmalarında, Amerika ve Amerikalı'yı dışardakilere tanıtırken daima şu deyimi kullanır;** «Büyük Toplum»... **Aslında, Amerikan toplumu Johnson'un zamanında bölündüğü kadar, hiçbir Başkan'ın devresinde bölünmemiştir. Bir çok batılı devlet adamı, iktisatçı yada sosyologların Amerika'yı tanımlamak için bugünlerde kullandıkları tek ve müşterek deyim,** «hasta toplum»! **Genç kuşaklar, aydınlar, örgütlenememiş emekçi toplulukları, azınlık Amerikalılar ve orta tabakadan sağduyu sahibi kimseler herhangi bir siyasi yönetime bu derece karşı çıkmamış bulunuyorlar.**

● **Kennedy döneminde zenci Amerikalıların siyasi ve sosyal hakları ile ilgili tasarı kanunlaştığı halde, Johnson yönetimi bunları tam olarak uygulama gücünü kendinde bulamadığı gibi, zenci sorunlarına gerçekçi bir şekilde eğilemediği için, zenciler düzene baş kaldırmış bulunmaktalar; Sırası ile Watts, Harlem, Newark, Washington ve Şikago ayaklanmaları hep Johnson yönetimi zamanında.** «Kızgın yaz» **deyimi, Johnson devresinden topluma kalan bir yadigar...**

● **Johnson yönetimi ayrıca, Amerika'nın iyiden iyiye bir polis devleti haline geldiği devir. Yeryüzünde polisin kendi halkına en gaddar ve insafsızca saldırtıldığı bir ülke oldu çıktı Amerika. Son Şikago, Los Angeles, Oakland ve New York'taki kanlı olaylar bunun canlı örnekleri.**

● **Eğitim düzeninde bir keşmekeştir gitmekte. Yalnız son iki hafta içerisinde öğrencilerin yönetimine başkaldırdıkları okul sayısı bütün eyaletlerde 14!**

● **Johnson yönetiminde Amerika'da iki büyük siyasi cinayet işlendi. Martin Luther King ve Robert Kennedy herkesin gözleri önünde kurşundan geçirildiler. Gereken tek birşey yapılmamış bulunuyor. Üstelik, aynı Johnson, John F. Kennedy'nin öldürülmesi ile ilgili olarak bizzat resmi bir kişi tarafından (New Orleans savcısı) itham edildiği halde, cinayetle ilgili nedenlerin ortaya çıkmasını engellemiş, yeni bir araştırma açılması için yetkisini kullanmayarak kamuoyunda şüpheli bir kişi olarak yer etmiştir.**

● **Mali alanda, Amerikan altın stoklarının en çok eritildiği, Amerika dış ödemeler dengesinin en çok açıkları vererek Amerikan dolarının devalüe edilmesi tehlikesi ile kaldığı dönem de, yine Johnson yönetimidir.**

Pekiyi Johnson yönetimi esnasında hiçbir olumlu iş yapılmamış mıdır? Evet yapılmıştır. Her yıl ortalama 50 milyar dolar üzerinde bir para savaş endüstrisine akarak, tekelci şirketleri daha da zenginleştirmiş, Amerikan tekelleri yeni nüfuz sahaları kazanmış ve Johnson beş yıllık başkanlık döneminde şahsi servetini en azından 10 misli arttırabilmiştir. Tabii bunlara olumlu hareketler denilebilirse...

İşte Lyndon Johnson döneminin kısa, fakat acı bilançosu!

Üç gün üstüste, 4 hapishane memuru tarafından kırbaçlandım.»

Dindar bir aileden gelen Bayan Fatemye Bahar, 6 ay işkence zindanında tutulmuş ve hapishane memurları tarafından defalarca ırzına geçilmiştir.

Parvize Edalatmanes öyle vahşicesine dövülmüştü ki, çelikten kırbaçla, sırtındaki yaralar aylarca kapanmadı.

Tahran'da ve İranın diğer şehirlerinde öyle zindanlar var ki, sadece adını söylemek halkın tüylerini ürpertiyor. Bunların dışında, şimdiye kadar bilinmeyen fakat bazı şanslı mahkûmların oradan ölmeden çıkması üzerine mevcudiyetini dünyanın öğrendiği **«ölüm merkezleri»** vardır. En ünlüsü Baghe Mehran'dır.

İran'daki bu barbarca oluşlara dünyanın her tarafından protestolar yağmaktadır. Senyor Luigi Cavalleri, İtalyan en yüksek mahkemesi hakimi; Claude Ducreansı Fransız hukukçusu ve Dünya Hukukçular Federasyonu üyesi, Yules Chamé (Belçikalı hukukçu). Bloom Cooper (İngiliz) Amnesty International'in temsilcisi, Dr. Heldmann ve Dr. Wanderschneiler, Dünya Amnesty üyeleri sık sık İranda politik mahkûmlara edilen korkunç muameleyi nefretle dünyaya haykırmışlardır. Aynı zamanda **Le** Monde, The Guardian, Tribune ve Observer gazetelerinde bu konuda çeşitli yazı ve haberler yayınlanmıştır.

MAHKEME VE DAVA

Politik mahpusların mahkeme şekli anayasayı tamamen çiğnemektedir, ve mahkûmun kendini savunmasını, kendini savunmak için bir avukat tutmasını çoğu defa ortadan kaldırmaktadır.

Mahkûm, işkence edildiğini mahkemede söylemiye kalkarsa iki misli işkenceye tabi tutulur. Çoğu defa politik sanığı savunan avukatlar tutuklanır ve mahkûm edilir.

Meselâ mühendis Bazargan'i ve Dr. Sahabiyi askeri mahkemede savunmuş olan Ali Askare Masudi, Binbaşı Rahimi, Dr. Binbaşı Elami, tutuklanmış ve **«vatan hainini»** savunma suçuyla hapsi boylamışlardır.

Bazı hallerde, davaya hapishane hücresinde bakılır. Tudeh Partisi üyelerinden ve İran'ın milli kahramanlarından Khosrav Ruzbeh, bundan 10 yıl önce hapishane hücresinde bakılan davasının sonucu ölüme mahkûm edilmişti.

Ağustos 1953 askeri darbesinden bu yana bütün sanıklar ya ölüme, yahutta hayat boyunca hapse ve çok uzun süreli hapis cezalarına çarptırıldılar.

Yalnız son 2 yıl içinde 56 kişi ölüm cezası giymiştir, bunların 38'i infaz edilmiştir. Gene son 2 yıl içinde politik mahkûmların çarptırıldığı ceza tutarı **500 seneyi bulmaktadır.**

Bunlara zindan demek daha doğru olur. İran hapishanelerindeki durum tek kelime ile korkunçtur. Mahkûmlar ufacık, karanlık, rütûbetli hücrelerde tek başına tutulur. İlk iki, üç sene kimse onları ziyaret edemez. Her çeşit illete tutulurlar ve hastahane onları tedavi ettirmez. Kitap okumaları yasaktır. Hattâ gündelik gazeteyi bile göremezler.

HAPİSHANELER

Mahkûmlar arasında bir hapishaneden diğerine sürülenler vardır: Safare Kahremanı, 21 senedir hapislerdedir, son bulunduğu hapishane: Barazcan!

Tudeh Partisinin Ordu Örgütünden 12 kişi, 14 senedir hapistedir. Hassan Sabzevari 14 yıl hapis ve işkence çekmiştir. Tudeh Partisi'nin bazı üyeleri arasında 18 sene hapis yatmış olanlar vardır.

Tahran'da askeri mahkemede bakılmıya başlanmış olan davada biri öğrenci olmak üzere 14 **«sözüm ona»** komünist vardır. «SAVAK»ın eseri olan bu dava'da Savcı şimdiden 10 sene istemiştir suçlular için.

Davayı dinleyen ecnebi müşahitler arasında Coventry Millet Vekili (İngiliz) Mr. William Wilson ve Epping (İngiliz) millet vekili Stanley Newens Şah'a yazdıkları ve 70 İngiliz millet vekilinin de imzaladığı mektupta bu vahşeti protesto etmişlerdir.

Amnesty International adına Amerikalı kadın avukat Mrs. Betty Asshento da Tahran'dadır.

İranlı aydınlar ve öğrenciler burada İngilizlerle beraber (İngilizlerin arasında milletvekilleri, hakim ve avukatlar vardır) **«Anglo - Iranian Cemmittee for the defence of Political Prisoners»** adında bir komite kurmuşlardır.

İran Şahı, SAVAK'la, Mollalarla ve gericilerle kolkola ilelebet İran ulusunu ezebileceğini **sanıyorsa çok yanılıyor.**

«Yarın» daima ilericilerin olmuştur. «Yarın» daima geriye, karşı ve fikri ezmiye kalkanları ezenlerin olmuştur.

Prof. Tanyol, tekzibi ile bilimsel seviyesini ortaya koymuştur!

Oya SENCER

Şu Ant Dergisi'ne Sayın Profeör Tanyol'-gönderrmiş olduğu tekzip, bazı açıklamaları gerektirmektedir. Kendilerinin de belirttikleri gibi **«Sosyalizmi ne türden insanların bayrak ettiklerini teşhir etmek için»** böyle bir açıklama zorunlu oluyor.

Önce Tekzip'in, Ant'ın 105. sayısında çıkan yazıya hiçbir yönden cevap olmadığını söyleyelim. Tekzip yanlışların düzeltilmesidir ve tekzip hakkı Sayın Tanyol'un yaptığı gibi **«ihbarda bulunmak» yada kızdığı bütün kişi, örgüt ve çevrelere küfürler yağdırmak için kullanılmaz.**

Tekzip adı altında gönderilen **«ihbar mektubu»nun** ortaya koymaya çalıştıkları üzerinde ayrıltılı olarak durmadan önce, bütününü incelemekte yarar vardır... Tezimin Edebiyat Fakültesi Profesörler Kurulunca reddedilmesi olayı üzerine Ant'ta çıkan yazının sadece bir paragrafı Profesör Tanyol'la ilgilidir. Bu paragrafta, özce iki nokta üzerinde durulmaktadır. Tanyol'un, Kurulda Öğretim Üyelerini, katı doktriner bulduğu tez hakkında uyarması ve raportör olmadığı halde mecliste yaptığı konuşmada aday hakkında *gafil, megaloman, şımarık* gibi bilim dışı sözler kullandığı... Edebiyat Fakültesi Profesörler Kurulu'nda bulunan herkesin bildiği ve ifade ettiği bu gerçekle. karşısında Sayın Tanyol'un neden bu kadar büyük bir öfkeye kapıldığını ve yalnız beni hedef almakla yetinmeyip İşçi Partisi'nden başlayarak birçok kişi ve örgüte hücum ettiğini anlayamadık...

Tekzip'in en önemli yanı, bir ihbar mektubu niteliği taşımasıdır. Tanyol beni açıkça öğrenciyi ayartmak ve tahrik etmekle, Rektörlüğü işgal ettirtmekle suçlamakta, adeta **«her işin başı bu kızdır, ne duruyorsunuz harekete geçmek için»** demektedir. Öyle anlaşılıyor ki Profesör Tanyol, elinden gelse suçlusu henüz bulunmamış birçok suçu da bana yüklemekten çekinmeyecektir. Tekzibi okuyanlar böyle bir davranışı gerektiği gibi değerlendireceklerdir. Bu bakımdan, değil bir Profesöre, hiç bir kimseye yakışmayacak bu davranış üzerinde daha uzun durmaya lüzum görmüyorum.

Tanyol'un olay karşısındaki yorumu, bir sosyoloji profesörü olarak, sosyal olayları çözümlemede sıradan bir insan kadar bile başarılı olamadığını göstermektedir. Son öğrenci hareketleri pekçok kimse tarafından doğru anlaşılmış ve Türkiye'nin içinde bulunduğu durum içine oturtulmuş olduğu halde, Sayın Tanyol bütün sosyal kanunları unutarak, belli çevrelerin ağzını kullanarak olayları basit bir tahrike, köksüz ve temelsiz bir nedene bağlamak eğilimindedir. Bu tutum, Tanyol'un gençlik olaylarından, Türkiye sorunlarından ve Sosyal Psiokolojiden ne kadar uzakta bulunduğunu göstermektedir.

Aynı tutumun bir başka örneği de tekzibin hemen başında, konusuyla hiç ilgisi yokken İşçi Partisine yönelttiği suçlamadır. Bir sosyolog olarak Parti'deki ve Türk Solundaki olayları yorumlamaya, anlamaya çalışacağı yerde eline geçen ilk fırsatta, yıllardır sol örgüte karşı beslediği kini ortaya koymaktadır... İşçi Partisi'nin bu tekzibe nasıl karıştığı veya karıştırıldığı gerçekten cevap bekleyen bir sorudur.

Tekzibin ana fikirlerinin olduğu kadar üslûbunun da basının belli bir kümesinde konuyla ilgili olarak çıkan, gerçekleri tahrif eden yazılarla gösterdiği şaşılacak benzerlik, Sayın Tanyol'un son günlerdeki kişiliğini ve tavrını açıklıkla ortaya koymaktadır. Bir zamanlar sosyalizmi kendisine paravan yapmış ve o zaman öğrenci olan bizleri **«ben sosyalistim onun için bana iftira atıyorlar, benimle uğraşıyorlar»** gibi sözlerle kandırmış olan Tanyol, etrafındaki kişiler uyanmaya ve olup bitenleri değerlendirmeğe başladıkları andan itibaren bir çıkmaza düşmüştür. Gerçekten de bugün artık ün ve şan kazanmak için **«sosyalistim»** diyerek *sosyalizmin tam karşıtı fikirler* savunmanın imkanı kalmamıştır. Sosyalizmi kaynaklardan öğrenen, eylem içinde bilenen, yeni bir nesil yetişmekte ve sosyalizm sömürücülerine karşı çıkmaktadır. Sayın Tanyol ve benzerlerinin son zamanlardaki şaşkınlık ve telaşlarının ana nedeni de budur.

Tekzipteki bazı ayrıntılara gelecek olursak, Sayın Tanyol **«Ant Dergisinin Oya Sencer'in tezi hiçbir bilimsel gerekçeye dayanmadan reddedildi demesi pervasız bir yalandır»** diyor. Ama bunun ardından beklenen red gerekçesini yine açıklamıyor. Tezin sahibi olarak red gerekçesini bilmek isterdim. Hayır Sayın Tanyol, kulaktan dolma dedikodular dışında hiçbir resmi gerekçe gösterilmemiştir.

Zaten reddin bir jüride değil de 50 kişinin üstünde bir kuruldan çıkmış olması böyle bir gerekçenin verilebilmesine de imkân sağlamamaktadır. Her bilimsel eser, her doktora tezi eleştirilebilir. Eksikleri, yanlışları mutlaka vardır... Ama bilimsel bir eleştirinin de kendine göre şekli ve yolu vardır. Olay kısaca şöyle meydana gelmiştir: «Türkiye'de İşçi Sınıfının Doğuşu ve Yapısı» konulu doktora tezi tezin yöneticisi Profesör Nurettin Şazi Kösemihal'e okunduktan sonra Profesör Tanyol'a da incelettirilmiştir. Eleştirileri ve uyarıları, o zaman beklenmiştir. Profesör Tanyol tezi başarılı bulmuş, tebrik etmiş, kaynak eser olacağını söylemiştir. Bunun üzerine tez Dekanlığa teslim edilmiş ve Dekanlık teze iki raportör, yani tez hakkında hüküm vermeğe yetkili kişi seçmiştir. Bunlardan biri Profesör Kösemihal, diğeri Profesör Tanyol'dur. Profesör

ANT'ın Dördüncü Cildi Çıktı

Yılbaşından itibaren beşinci cildine başlamış olan ANT'ın 79 - 104 sayıları kapsayan dördüncü cildi de, haftalık olayları kronolojik şekilde ve sosyalist açıdan değerlendiren tarihi bir belge olduğu gibi, seçkin yazar ve sanatçılarımızın kalemleri ve fırçalarıyla görüşlerini yansıttıkları değerli bir kültür hazinesidir. İlerideki yıllarda ANT ciltleri, sosyalist mücadele tarihi hakkında bilgi edinmek, geçmişin olaylarını ve sorunlarını en sağlam şekilde değerlendirmek için gerektiğinde başvurabileceğiniz en güvenilir kaynak olacaktır.

ANT ciltlerini temin edebilirsiniz

● Kütüphanelerinde ANT ciltlerini bulundurmak isteyen okurlarımız için dördüncü cilt ve cilt kapakları hazırlanmıştır. Cilt kapakları 15, dördüncü cilt 50 Lira, daha önceki ciltlerimizin fiyatı ise 75 Liradır. İstanbul'daki okurlarımız Hürriyet Gazetesi karşısındaki «Cağaloğlu — Başmusahip Sokak, No. 10/12, Tan Apartımanı»ndaki idarehanemize bizzat gelerek isteklerini temin edebileceklerdir. Taşradaki okurlarımız ise, isteklerini, «ANT Dergisi — PK 934 — Sirkeci — İSTANBUL» adresine bildirmelidirler. Ciltler ve cilt kapakları, talep sırasına göre, ödemeli olarak adreslerine gönderilecektir. Ambalaj ve posta masrafını karşılamak üzere ödemeli ücretine her cilt kapağı için 3 Lira, her cilt için 5 Lira ilave edilecektir. Yalnız dördüncü cilde mahsus olmak üzere ellerinde 79 - 104. sayılar bulunan okurlarımız ANT idarehanesine gelerek 20 lira fark verdikleri takdirde hazır 4. cilt alabilirler.

Tanyol tezi birbuçuk ay yanında tuttuktan sonra, raportörlükten çekileceğini bildirmiş ve adaya aynen şunları söylemiştir: **«Bu tez tarih bölümünün eline geçerse seni harcarlar...»** İki gün sonra Dekanlığa kendi elyazısıyla verdiği dilekçede raportörlükten çekildiğini, tezin tarih bölümüne havalesinin gerektiğini bildirmektedir... Yerine tayin edilen raportör de teze Pekiyi derece takdir etmiş ve birinci defasında iki Pekiyi raporla kurula gelen tez kurulda reddedilmiştir. İkinci red sırasında, Sayın Tanyol raportör olmadığı halde kurulda uzun bir rapor okumuştur. Kurulda bulunanların ifadesine göre, raporun özü, tezi doktriner ve katı marksizmle suçlamaktır. Bu arada Sayın Tanyol'un hakkımda kullandığı **«Gafil, megaloman, şımarık»** gibi sözler bu pek bilimsel! eleştirinin niteliğini açıkça göstermektedir... Tanyol'un kürsüden uzaklaştırılmam için harcadığı çabalar pekçok kimsenin açıkça bildiği bir gerçektir. Sanırım kendisi de bunun aksini iddia edemiyecektir.

Tanyol'un hakkımda kullandığı, pek bilimsel **«azgın militan»**, **«kaba kuvvetle bilimsel ünvan kazanmak isteyen kız»** gibi sıfatlar bir yana, Kurul'da teze leyhte oy verenleri de **«sizin takımdandır»** diye suçlaması, Tanyol için sorunun bilimsel bir sorun olmayıp bir takım, bir klik sorunu olduğunu ayrıca açıklamaya lüzum göstermiyecek kadar aydınlık bir biçimde ortaya koyuyor.

Tanyol'un nelerden istifade edecek bir kimse olduğunu göstermesi bakımından bir başka itham da ilgi çekicidir. **«Söz konusu kişi yalnız doktora öğrencisidir, hoca falan değildir»** diyor. Mesele Tanyol'un sandığı gibi adların başındaki kalabalık ünvanlarda değildir. Ancak kendilerinin bu ünvanların adamı olmadıklarını bilinç altında hissedenler ünvanlara bu derece meraklı olurlar. Ben kendi **«doktora öğrencisi»** sıfatımı, Tanyol'un adının başındaki ünvana hiçbir zaman değişmek istemem... Kaldı ki, 3 yıldan beri, Kürsüde, Dekanlıktan gelen ders çizelgelerini de resmen imzalayarak, haftada 3 saate kadar seminer yapma durumundaydım. Seminerlerin niteliği hakkında, öğrenciler fikre sahiptirler.

Son bir itham ise, Profesör Tanyol'un artık hafiyelik mesleğine de el attığını gösteriyor. Amerika'ya gideceğimi ve bunun resmi vesikasına sahip bulunduğunu söylüyor... Tekzibin başından sonuna kadar ve Fakülte Kurulunda yaptığı konuşmalarda beni kati doktriner marxist olmakla, azgın militanlıkla suçladıktan sonra, bu defa bakıyoruz ki Amerikan ajanlığı suçlaması çıkıyor ortaya. Yıpratmak istediği kişileri yerine ve zamanına göre türlü biçimde suçlamak Sayın Tanyol'un eski bir adetidir. Yalnız aynı kişi için iki suçlama birden aynı tekzibin çerçevesinde yer alırsa, okuyanlar biraz düşünmeğe başlarlar ve daha çok suçlayanın kişiliği üstünde olur bu düşünceler... Evet Sayın Tanyol belirttiğiniz gibi Antiemperyalistim. Amerika'nın Türkiye'deki menfaatlerine sonuna kadar karşıyım ve emperyalizmle mücadelenin sonuna kadar da içinde olacağım... Ama sizin gibi dedikodularla insan yıpratmaya çalışarak değil, işbirlikçilere karşı savaşarak... Herhangi bir yabancı ülkeye gitmekten bu derece korkanlar satılma ve satılmışlık fikrine sahip olanlardır. Ben satılmışlığı içimde duymuyorum. Bu yüzden türlü oyunlarla burada yaptırılmayan doktoramı tamamlayabilmek üzere Fransa'ya da gidebilirim, yada eşimin halen bilimsel araştırmalar yapmakta olduğu Amerika'ya da... Dönüşte de eylem ve fikirlerimle ve daha da bilenmiş olarak antiemperyalist savaşın içinde yer alırım. Sayın Tanyol'un tekzibinin bu son satırları son zamanlarda belli çevrelerde hakkımızda dolaşan çirkin ve rezilce dedikoduların kaynağı hakkında da ipucu veriyor. Bu bakımdan kendisine teşekkür etmek isterim.

Ama, bütün bu gerçekler bir yana, sonuç olarak yine siz kazandınız Sayın Tanyol. Eğer o kürsüleri işgal etmek, orada baştan başa yanlış olduğu 5 yıl önce tesbit edilen ve tahkikat konusu olmuş iki kitabınızı okutmak, çok sevdiğiniz kelime ile **«tertipler»** düşünmek kazanmak sayılıyorsa, yine siz kazandınız. Hiç hatırlamak istemediğiniz 5 yıl önceki oyunun bir eşi daha oynandı. O zaman da iki yetişmiş asistanı, öğrenci olan bizleri de kullanarak, kürsüden uzaklaştırdınız. Eserleriniz hakkında yazdıkları 80 sahifelik kitapta itiraz edebileceğiniz bir tek nokta yoktu... O günden beri de hiç bir çalışmanız bulunmadığından beni aynı türden bir eleştiri yapmak zevkinden de mahrum ettiniz... Yine de Kürsüde kalan siz, ayrılmak zorunda kalanlar da asistanlar oldu. Bu defa da Kürsüden ayrılan ben oluyorum. Bu düzende hep siz kazanacaksınız Sayın Tanyol, çünkü siz bu düzenin yarattığı ve bu düzene uygun bir kişisiniz. Ama uzun vadede kazananlar bizler. yani tekzibinizde sık sık hakaret ettiğiniz örgütler ve kişiler olacaktır...

MADEM VURDUN, ÖYLEYSE DİNLE BAY TANYOL!

ANT'ın 105. sayısında yayınlanan **«Rektör nihayet üniversiteyi polislere işgal ettirdi!»** başlıklı yazıya Cahit Tanyol adındaki bir sosyoloji profesöründen gelen tekzip, dergimizin geçen sayısında yayınlanmıştır.

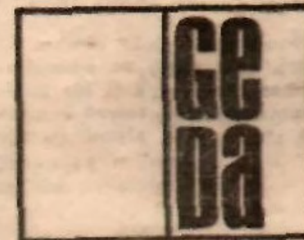
BU tekzibi yayınlamayabilirdik... Zira, Basın Kanunu'nun tekzip hakkı ile ilgili 19. maddesi aynen şöyle demektedir: **«Cevap ve düzeltme, taallûk ettiği yazının cevap verenle ilgili miktarından uzun olamaz.»**

«REKTÖR nihayet üniversiteyi polislere işgal ettirdi!» başlıklı yazının Cahit Tanyol ile ilgili miktarı **sadece 20 satırdan ibarettir.** Profesörlük titrini kazandığına göre kanunun kendisine tanıdığı hakların sınırını gayet iyi bilmesi gereken Bay Tanyol, bu sınırları açıkça çiğneyerek altı misli uzunlukta tam 128 satırlık bir tekziple ANT'ın sayfalarını işgal etmeğe kalkmış ve ne gariptir ki, kanunları uygulamak durumundaki 5. Sulh Ceza Mahkemesi de bu kanunsuzluğa göz yumarak tekzibi aynen geçirmiştir.

EVET bu tekzibi yayınlamayabilirdik, zira yapacağımız itiraz sonucunda bir üst mahkemenin bu haddini bilmez tekzibi sahibinin suratına çarpacağı muhakkaktı. Ama yayınladık. Yayınladık, çünkü **«profesör»** titrini kazanmış bu kişinin zihniyet perişanlığını ve dil sefaletini kendi imzalı yazısından daha açık ortaya koyabilecek bir belge bulmak herhalde mümkün değildi.

BAY Tanyol, tekzibinde, yine Basın kanunu'nun tanıdığı hakları çiğneyip konu dışına çıkarak **«TİP üyesi olduğu için savunmaya kalktığınız Oya Sencer'in tezi, bilmediğini bilmeyecek kadar tipik bir cehalet örneğidir. Sosyalist geçinen bir derginin bu tezi savunması, ülkemizde bu kavramın nasıl korkunç ellerde sömürüldüğünün en güzel delilidir. Birbirine Amerika, Rus ajanı diye çamur atan bir siyasi örgütün organından ne beklenebilir»** demek küstahlığında bulunmuştur. Madem ki bulunmuştur, öyleyse bizden de layık olduğu cevabı alacaktır.

1. BİLMEDİĞİNİ bilmeyecek kadar tipik bir cehalet örneği söz konusu ise, bu herhalde Oya Sencer'in tezi değil, koskoca **«profesör»** titrini taşıyan bir kişinin bir dergi ile bir partiyi birbirine karıştırmasıdır. ANT bir sosyalist dergi olarak Türkiye'deki tek sosyalist partinin tabii destekleyicisidir, ama organı değildir. Organı olmadığı için de ne ANT'ın yayınları TİP'i, ne de TİP'in eylemleri ANT'ı bağlar. Profesör geçinen bir kişinin bu basit gerçeğin dahı farkında olmaması, ülkemizde **«bilim adamı»** sıfatının nasıl korkunç ellerde sömürüldüğünün en güzel delilidir. Bu bir...
2. HER siyasi örgütte olduğu gibi, TİP'te de zaman zaman bir takım çalkantılar, hatta ölçüsüz çıkışlar olabilir. Ancak **«solcu»** geçinen bir profesörün, partiyle hiç ilgisi olmayan bir olayı fırsat sayarak tek sosyalist partiye bir mahalle dedikoducusu ağzıyla saldırması, yerinin solda değil, TİP'e sabah akşam küfür kusan sağcılar ve eyyamcılar cephesinde olduğunun inkâr kabul etmez delilidir. Bu iki...
3. ANT, genç asistan Oya Sencer'i, TİP üyesi olduğu için değil, gerçekten Bay Tanyol'un erişemeyeceği değerde genç bir bilimadamı olduğu için savunmuştur. Nasıl ki, TİP üyesi olmadıkları halde, bir Doçent Osman Nuri Koçtürk, bir Melih Köknel ve kıyıma uğrayan sayısız öğretmen de ANT tarafından en az Oya Sencer kadar savunulmaktadır. Ve Tanyol gibilerin bulunduğu üniversitelerde, partili olsun olmasın, devrimci genç bilim adamlarını Tanyol'lara rağmen savunmaya ANT devam edecektir. Bu üç...
4. BAY Tanyol'un Oya Sencer ve tezi konusundaki kendi seviyesiyle orantılı iddialarına ve suçlamalarına gelince, bizzat Oya Sencer kendisine yandaki sütunlarda hakettiği cevabı vermektedir. **«Halk efkârı önünde bir derginin gerçekleri bozarak bu kadar pervasız yalan söylediği ne görülmüş ve ne duyulmuştur»** diyen Bay Tanyol'un, halk efkârı önünde bir asistan tarafından böylesine perişan edildikten sonra öğrencilerinin karşısına yüzü kızarmadan çıkıp çıkamayacağının takdirdini de yine **«halk efkârı»**na bırakıyoruz! Bu da dört...

Bâbıâli'de şöhretler transferi devam ediyor

BASIN DİYOR Kİ

Bâbıâli'de astronomik ücretli transferler devam etmektedir. Son günlerin en sansasyonel transferi ise, yıllardan beri Milliyet'te çizen dünyaca tanınmış karikatürist Turhan Selçuk'un Yeni İstanbul'a geçmesi olmuştur. Turhan Selçuk şubat başında ihbar süresini tamamlar tamamlamaz Milliyet'ten ayrılıp Abdülcanbaz'ı ile birlikte Yeni İstanbul'a yerleşecektir.

Arka arkaya kadro ve politika değiştiren Yeni İstanbul, özellikle Turhan Aytul teknik müdürlüğe getirildikten ve kendisine olağanüstü yetkiler tanındıktan sonra Milliyet'in tanınmış isimlerini transfer etmek üzere yoğun bir faaliyete geçmiştir. Yazı işleri müdürü seviyesindeki beş Milliyet'çiyi transfer ettikten sonra spor servisinin yıldız ismi Halit Kıvanç'ı da kadrosuna almıştır. Ayrıca ikinci sayfadaki makale yazarlarından bazılarını da Milliyet'ten transfer eden Yeni İstanbul, mizanpajda da Milliyet'in çizgilerini uygulamağa başlamış, son olarak da Bâbıâli için astronomik sayılabilecek bir ücretle Turhan Selçuk'u transfer etmiştir. Turhan Selçuk'un transferinden sonra Yeni İstanbul'un politikası itibariyle daha sola açılacağı, hattâ İlhan Selçuk'un da fıkra yazarı olarak transferi için teşebbüsler yapıldığı söylenmektedir.

Arka arkaya Yeni İstanbul'a eleman kaybettirmesi Milliyet'i son zamanlarda bir hayli güç duruma düşürmüştür. Nuruosmaniye Caddesi'ndeki yeni ve modern idarehanesine taşınan Milliyet bu sarsıntıyı yeni bir takım hamleler yaparak atlatmağa çalışmaktadır. Bu hamlelerden biri, uzun zamandan beri yapmadığı «ikramiye dağıtımı» na başvurmak olmuştur. Her hafta verdiği üç ilaveden sonra bir de ikramiye kuponu yayınlayan Milliyet'in bu yoldan çekeceği okuyucu şüphesiz elit okuyucu olmayacaktır. Bu boşluğu gidermek için de Milliyet, bir süre önce fıkra yazarlığından uzaklaştırdığı Metin Toker'e İnönü'nün 1960 sonrası dönemine ait bir tefrika yazdırmak zorunda kalmıştır. Turhan Selçuk'tan boşalan yere bir çok karikatürist aday gösterilmekte ise de, Milliyet'in günlük karikatür meselesini dışarıdan adam almadan haletmesi ve Bedri Koraman yada Altan Erbulak'a her gün karikatür çizdirtmesi daha kuvvetli bir ihtimaldir.

Cumhuriyet Gazetesi aydın okuru en fazla tatmin eden istikrarlı bir gazete olmak durumunu muhafaza etmektedir. Özellikle son zamanlarda Yılmaz Çetiner'in Çin Halk Cumhuriyeti'ne girerek yaptığı röportajlar gerçekten bir gazetecilik başarısı olmuştur. Ayrıca Mehmet Barlas'ın dış politika bölümünü yönetmeğe başlamasından ve dış yorumları yapmasından beri Cumhuriyet, zaman zaman görülen bazı aykırı değerlendirmelere rağmen, Türk okurlarının dış olayları en güvenilir şekilde izleyebilecekleri tek gazete olmuştur.

Hürriyet Grubu'nda ise tiraj yarışı devam etmektedir. Erol Simavi'nin yönetimindeki Hürriyet ile ağabeyi Haldun Simavi'nin yönetimindeki Günaydın gazeteleri sansasyonel röportajlarla tiraj almağa çalışmaktadırlar. Yaşar Kemal'in İnce Memed romanının ikinci cildinin tefrika edilmesi de, Hürriyet için tiraj kamçılayıcı bir etken olmuştur.

Hürriyet Grubunun en ilgi çekici hamlesi ise, uzun süreden beri varlığını pek hissettiremeyen Yeni Gazete'ye doping yapılması olmuştur. Bir gün Hürriyet'le beraber parasız dağıtılan Yeni Gazete ismini geniş kitlelere duyurmuş, ondan sonra da tiraj tutabilmek için bazı hamlelere girişmiştir. Ancak, son toplumsal gelişmeler karşısında Yeni Gazete'nin yaptığı solu suçlayıcı yayınlar, hitabetmek istediği aydın kitlede tepkiyle karşılanmıştır. Son günlerde Yeni Gazete'nin en ilgi çekici yanı, İstanbul Üniversitesi İşgal Konseyi Başkanı Kemal Bingöllü'nün yaptığı açıklamalardır.

Sağ cenah basınında ise son zamanlarda belirli bir durgunluk vardır. Ümmetçilerin en cüretkâr organı Bugün tiraj merdiveninde bir noktaya geldikten sonra duraklamıştır.

Bâbıâlide Sabah'ı da ele geçirdikten sonra iki günlük gazeteye birden sahip olan Mehmet Şevket Eygi, yeni bir bina tutarak iki gazetenin idarehanelerini ve mürettiphanelerini de oraya taşımıştır. Eygi'nin bugün için en büyük problemi, bir süre önce satın alıp parça halinde depoladığı Vakit rotatifini bir yer bulup monte edebilmektir. Ancak okurlarına hitaben yayınladığı açık mektuplarda parasızlık yüzünden bu işi bir türlü başaramadığını söyleyen Mehmet Şevket Eygi, şeriat ahkâmına uygun olarak karzı hasen (faizsiz borç) istemektedir. Ümmetçilerden bu parayı da toplayabilirse, Mehmet Şevket Eygi Bâbıâli'nin bellibaşlı patronlarından biri haline gelecek ve kendisinin zaman zaman açıkladığı gibi günlük iki gazeteden sonra haftalık dergiler, çocuk ve kadın dergileri de yayınlayacaktır. Ancak Eygi'nin büyük bir derdi vardır. Ümmetçi kardeşlerinden bazılarının, kendisinin bu kadar kısa zamanda zengin olmasını hazmedememeleri... Bunun için sık sık bu fitnecilere çatan yazılar yayınlamaktan kendisini alamamaktadır. Eygi'nin bir başka derdi de, ümmetçiler camiasında İmam Hatip'çilerle kuran kursu taraftarı Süleymancılar arasındaki çekişmenin ucunun kendisine de dokunmasıdır. Bu yüzden Eygi sık sık İmam Hatip'çilere ve Süleymancılara kur yapmak zorunda kalmaktadır.

Sağ cephede Son Havadis ile İrade, hiçbir yankı yapmayan yayınlarıyla sıradan gazeteler haline gelmişlerdir. Dünya Gazetesi ise, Bedii Faik'in Tophane kabadayılarına yakışır bir üslûpla kaleme aldığı fıkralarda devrimci gençlere ağız dolusu küfür ederek ilan sahiplerinin gönlünü etmeğe ve nafakasını devam ettirmeğe çalışmaktadır.

Ofset rotatif tesislerini kurduktan sonra tirajını sağlamlaştıran Tercüman, çıplak kadın resimlerine yer vermeme âdetini bozarak Şahap Ayhan'a yeniden şehvet sahneleri çizdirmeğe başlamıştır. Din istismarını şimdilik büyük çapta Bugün ve Bâbıâlide Sabah'a devretmiş görünen Tercüman lotarya ile ve renkli baskılarla basılı kâğıt ticaretini sürdürecektir.

İşte o kadar...

Bu iş olacak!

Mutlaka olacak!

Taş çatlasa olacak!

Taş çatlasa İstanbul, şu Boğaziçi köprüsüne kavuşacak!

Demagojinin hiç bir komandosu artık bu köprüyü bombalıyamaz. Çünkü bıçak artık kemiğe dayandı.

Boğaziçi köprüsü yapılacaktır beyler.

Bu boğaz üstünde bir köprü mutlaka kurulacaktır beyefendiler!

Yalnız Boğaziçi Köprüsü değil, metro şebekesi de yapılacaktır.

- İsrail devlet olalı kaç yıl geçti şunun şurasında? Tel Aviv'de metro var yahu!

NİZAMETTİN NAZİF
(Yeni İstanbul - 11.1.1969)

Eşşekten ibret alın!

Ey karılarını, kızlarını, kızkardeşlerini açık saçık kıyafetlerle, mini mini eteklerle erkeklerin istifadelerine sunmanın ilericilik, aydınlık, medenilik olduğunu zan ve iddia eden biçare güruh!

Dişisini okşamak isteyen sahibi yere çalarak, kulağını kıtır kıtır yiyen eşşekteki ve dişisine sarkıntılıkta bulunan geyiği, (ona bu fırsatı verdiği için) dişisiyle birlikte öldüren geyikteki hassasiyetten, namus haysiyet ve şeref duygusundan, hâsılı erkeklik hasletinden bir nebzecik de olsa nasibiniz yok mu?

ŞÜLE YÜKSEL ŞENLER
(Bugün - 15.1.1969)

Küfürname !

Ve Türkiye'nin bütün komünist yüksek tahsil yumurcağı, iki büyük şehrin densizi halinde...

Bir memleketin tehlikeli bunalımlar içinde olması demek, halk kütlelerinden kopmuş üniversitelilerin içindeki bir avuç kızıl «âlet ve edavatın» şirretlikleri, saldırganlıkları demek değildir. Kızıl edepsizlik, kanlarına girdiği bir tutam köksüz piçin yarattığı sisli havayı, bütün bir memleketin bunalımı gibi gösterme oyununu ne kadar iyi oynarsa oynasın...

Seçim sath-ı mailine girmiş olmak gibi, siyasi partileri LSD almış Hippy'lere çeviren kan dönmesi... CHP'sini de, beşyüz kızıl sapığın yaygarasına bakıp hükümeti istifaya davet eden Bölükbaşı'nı ve benzerlerini de birdenbire bir zulu dansının raşeleri içine sokuveren bu!..

... tohuma kaçmış kahve sürtüğü öğrencisine kadar, birdenbire cirminden fazla yer yakan bir ateş gibi görünme çabasının ardında yatan da sadece seçimlerin yaklaşmış olması!..

BEDİİ FAİK
(Dünya - 14.1.1969)

haftanın karikatürü

kafa kâadını yar direktö- rden aldım.
Süleyman Demirel

Soyadı kanunu çıkmadan önce ismi DOLAKSIZOĞLU SÜLEYMAN SAMİ GÜNDOĞDU olan çoban Sulu daha sonra Demirel soyadını almış. Ve yeni soyadı ile ilk imzasını da okuldan nüfus kâğıdını alırken kendisine uzatılan bir kâğıt parçasının üzerine basıvermiş ...

Yazısız.

(Günaydın 12.1.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL. Ankara Temsilciliği: Tel.: 13 40 20 ● Dizgi: YÖNET MATBAASI. ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A.Ş. — Cağaloğlu - İstanbul. Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun 5 santimlik kutu yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilir. ● Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez